

BALTIJOS KELIO DIENĄ – ŽMONIŲ GRANDINĖ NUO VILNIAUS IKI BALTARUSIJOS

Lietuvos visuomenininkai, norėdami palaikyti prieš rinkimų falsifikavimą ir milicijos smurtą kovojančius baltarusius, renka lėšas, o rugpjūčio 23-ąją – Baltijos kelio dieną – planuojama žmonių grandinė nuo Vilniaus iki Baltarusijos sienos.

Akcijos organizatorius laidų vedėjas, visuomenininkas Andrius Tapinas sako, kad grandinei nuo Katedros sostinėje iki sienos su Baltarusija gali prireikti kelių dešimtų tūkstančių žmonių.

„Skaičiuojame, kad preliminarai prireiks 25-30 tūkst. žmonių“, – rugpjūčio 14 d. žiniasklaidai sakė A. Tapinas.

Jo teigimu, nors dar nėra paskelbta registracija, tačiau kai kurios savivaldybės jau organizuojasi transportą.

„Jeigu netikėtume, tai nedarytume. Matėme teigiamą pirmą impulsą – pirmas reakcijas. Jau yra savivaldybių, kurios organizuojasi transportą – autobusus, taip pat kviesime įvairias organizacijas“, – pasakojo visuomenininkas.

Anot A. Tapino, su Vilniaus miesto ir rajono savivaldybėmis dėl leidimų ketinama kalbėti pirmadienį, tačiau tikimasi, kad tai dėl jų problemų nebus.

„Vilniaus miestas jau už-

Baltijos kelias 2009 m. įtrauktas į UNESCO Pasaulio atminties sąrašą.

Viktoro Kapočiaus / LCVA nuotr.

tikrino, kad jokių problemų nebus. Manau, kad nebus jokių problemų ir su Vilniaus rajono savivaldybe. Aiškus renginys, formatas, renginys trumpas – nebus didelių kliūčių, manau, kad gražiai suvaldysime srautus“, – teigė A. Tapinas.

Jis pridūrė žinantis, kad baltarusiai irgi ketina rengti panašią akciją ir norėtų simboliškai susijungti, prie akcijos.

Anot A. Tapino, taip pat ketina prisijungti kadenciją baigusi prezidentė Dalia Grybauskaitė.

Parama – baltarusių organizacijai „BY_Help“

Kelios dešimtys visuomenininkų taip pat inicijavo ir piniginės paramos rinkimą – akcija „Freedom first. Go, Belarus!“ skelbia per pusdienį nuo jos pradžios surinkusi daugiau nei 5,5 tūkst. eurų.

Akcijos iniciatorė Agnė Zalanskaitė sako, kad parama bus skirta su represijomis kovojančiai baltarusių organizacijai „BY_Help“.

„Organizacija veikia Baltarusijoje nuo 2017 metų. Jie remia šeimas, moka baudas už asmenis, kurie yra suimti. O dabar jie renka aukas medikamentams, transportui, ryšio paslaugoms“, – sakė A.

Zalanskaitė.

Tarp šios akcijos iniciatorių – lenktynininkas Bendiktas Vanagas, politologas Vytis Jurkonis, kunigai Algirdas Toliatas, Ričardas Doveika, Žurnalistų sąjungos pirmininkas Dainius Radzevičius, taip pat sąrašė – aktoriai, filosofai, žurnalistai, teatro, muziejaus vadovai ir kiti.

R. Jakubauskas, LRT

LIETUVA GRIEŽTAI SMERKIA PRADEDAMĄ BRANDUOLINIO KURO PAKROVIMĄ Į NESAUGIĄ ATOMINĘ ELEKTRINĘ BALTARUSIJOJE

Nesaugi atominė elektrinė Baltarusijoje

LR URM

Rugpjūčio 7 dieną Baltarusijos ambasada buvo įteikta Lietuvos užsienio reikalų ministerijos protesto nota, griežtai smerkianti Baltarusijos veiksmus, kuriais pradedamas branduolinio kuro pakrovimas į nesaugią atominę elektrinę Baltarusijoje, Astravo aikštelėje.

Notoje konstatuojama, kad Baltarusijos veiksmai

vykdant atominės elektrinės projektą pažeidė atvirumo, skaidrumo ir geros kaimynystės principus, o elektrinės veikla dėl artumo Lietuvos sostinei Vilniui neišspręstų branduolinės saugos problemų ir saugos kultūros neužtikrinimo statybų metu sukelia tiesioginę grėsmę Lietuvos nacionaliniam saugumui, aplinkai ir gyventojams.

organizacijomis, siekiant užtikrinti reikiamą branduolinės saugos ir aplinkosauginių reikalavimų, įskaitant numatytų Espo konvencijoje, lygį.

Rugpjūčio 6 dieną, užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius telefoninio pokalbio metu ES vyriausiąjį įgaliotinį užsienio reikalams ir saugumo politikai Josepą Borrellį informavo apie ar-

timiausiu metu numatomą atominės elektrinės paleidimą Baltarusijoje. L. Linkevičius taip pat akcentavo, jog Lietuva tikisi aktyvaus ES institucijų įsitraukimo. Baltarusijos atominės elektrinės klausimas taip pat buvo aptartas su Lenkijos užsienio reikalų ministru Jaceku Czaputowicziumi.

„Branduolinės saugos standartų ir aplinkosaugos reikalavimų įgyvendinimas yra esminis tiek Lietuvai, tiek pačiai Baltarusijai. Tai yra ne tik dvišalė, bet ir regioninė bei ES problema, tai ES vadovai yra ne kartą yra pasakę. Šiais klausimais nėra vietos kompromisui ir nematome galimybės susitarti su Baltarusija“, – teigė ministras L. Linkevičius.

Užsienio reikalų ministerija, kartu su kitomis Lietuvos institucijomis, toliau tęs veiksmus siekiant bendrų sprendimų Europos Sąjungoje, tarptautinių konvencijų bei kituose daugiašaliuose formatuose dėl Baltarusijos padarytų pažeidimų konstatavimo ir trūkumų ištaisymo. **LR URM**

„LAISVĖS MARŠAS“ BALTARUSIJOJE

Minske rugpjūčio 16 d. dešimtys tūkstančių žmonių susirinko į demonstraciją, pavadintą „Laisvės maršu“. Skanduodami „Išeik!“ protestuotojai ėjo sostinės Nepriklausomybės prospektu. Dalyviai kaltina Aliaksandrą Lukašenką klastojus rinkimų rezultatus ir brutaliai elgiantis su protestuotojais, siekiančiais pokyčių valdžioje. Taip pat surengtas ir A. Lukašenkos šalininkų mitingas, pranešama apie specialiai į mitingą autobais ir traukiniais atvežtus žmones iš kitų miestų, bet jame buvo tik keli tūkstančiai valdžią palaikančių demonstrantų.

Protestuotojai skandavo šūkius, reikalaudami A. Lukašenkos atsistatydinimo ir per protesto akcijas sulaukytųjų išlaisvinimo.

Valstybės saugumo pajėgos manifestacijai netrukdy, kurios dalyviai po 19 val. pradėjo pamažu skirstytis. Nepriklausoma žiniasklaida praneša apie mažiausiai 200 tūkst. taikių protestuotojų. **LRT**

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Lietuvos Prezidentas Gitanas Nausėda rugpjūčio 15 d. susitiko su Valstybės saugumo departamento (VSD) vadovu Dariumi Jauniškiu ir Antrojo operatyvinių tarnybų departamento prie Krašto apsaugos ministerijos vadovu Elegijumi Paulavičiumi. Susitikimo detalių prezidentūra neatskleidžia. Tikėtina, kad viena iš aptariamų temų prezidentūroje – padėtis Baltarusijoje.

Baltarusija rugpjūčio 14 d. neįsileido europarlamentarų Petro Auštrevičiaus ir jo kolegos iš Lenkijos Roberto Biedrono. Petras Auštrevičius apie tai, kad nebus įleistas, sako sužinojęs oro uoste, kai Baltarusijos avialinijos anuliuo bilietą Baltarusijos pasieniečių nurodymu. Europarlamentarą Robertą Biedroną Baltarusijos pareigūnai sulaikė Minsko oro uoste ir deportavo į Vilnių.

Rugpjūčio 14 d. sostinėje vyko medikų organizuota akcija, skirta Baltarusijos žmonėms. Medikų organizuojama akcija po prezidento rinkimų protestuojantiems Baltarusijos žmonėms palaikyti vyko šalia Vilniaus miesto klinikinės ligoninės Antakalnio rajone. Susirinkę medikai pasipuošė Baltarusijos simbolika, baltais balionais, buvo laikomi plakatai su Baltarusijos žmones palaikančiais žodžiais.

Seimo nariui, Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos (LLRA–KŠS) sąrašo vedliui artėjančiuose Seimo rinkimuose **Zbignevui Jedinskiui** savo socialiniame tinkle pareiškus, kad Baltarusijos policija gina šalies Konstituciją, kilo nemaža pasipiktinimo banga viešojoje erdvėje. Lietuvos politologai tai įvardija kaip akivaizdų rinkiminės kampanijos artėjant Seimo rinkimams vieną iš triukų, tačiau tai, pasak jų, peržengia visas ribas.

Lietuvos valdžia rugpjūčio 14 d., penktadienį nusprendė priimti gydymui per protestus Baltarusijoje nukentėjusius žmones. „Nusprendėme iš vystomojo bendradarbiavimo lėšų skirti 100 tūkst. eurų gydyti žmones, kurie buvo sužeisti per protestus Baltarusijoje“, – sakė LR Užsienio reikalų ministerijos kancleris Laimonas Talat-Kelpša. Diplomato teigimu, detalės derinamos su Sveikatos apsaugos ministerija.

Prezidentas Gitanas Nausėda susitiko su nevyriausybinių organizacijų, dirbančių su baltarusių pilietine visuomene, atstovais ir pažadėjo jiems valstybės paramą. Prezidentūra pranešė, kad G. Nausėdos krizės sureguliuavimo planas Baltarusijoje įkurti „nacionalinę tarybą“ iš valdžios ir pilietinės visuomenės atstovų diplomatiniais kanalais perduotas Minskui, laukiama jo reakcijos.

Lietuvos žiniasklaidos priemonių redaktoriai išreiškė solidarumą su Baltarusijoje persekiojamais žurnalistais ir pasiūlė paramą nepriklausomai žiniasklaidai Baltarusijoje. Baltarusijos žurnalistų asociacijos duomenimis, nuo rugpjūčio 9 d. Baltarusijoje buvo sulaikyti 64 žurnalistai.

Lietuvos Vyriausybė paskelbė Irano remiamą sukarintą musulmonų šiitų judėjimą „Hezbollah“ teroristų organizacija ir uždraudė į mūsų šalį atvykti su ja siejamiems asmenims. Izraelis padėkojo už šį sprendimą, jį palankiai turėtų įvertinti ir JAV administracija, žydų organizacijos.

Naujuoju Lietuvos karinės žvalgybos vadu paskirtas pulkininkas **Elegijus Paulavičius**. Oficialios ceremonijos metu Antrojo operatyvinių tarnybų departamento prie Krašto apsaugos ministerijos vėliavą perdavė krašto apsaugos ministras Raimundas Karoblis.

Po prezidento rinkimų Baltarusijoje kilus neramumams, Lietuva sulaukė dviejų prieglobsčio prašymų iš šios šalies. Lietuvos Vyriausybė nusprendė sušvelninti dėl koronaviruso įvestus apribojimus ir leisti į Lietuvą atvykti režimo persekiojamiems baltarusiams humanitariniais tikslais, kad jie galėtų prašyti politinio prieglobsčio. Galimiems pabėgėliams ruošiamos patalpos, kur jie galėtų izoliuotis pagal reikalavimus dėl koronaviruso.

Seimo užsienio reikalų komitetas paragino valdžios institucijas nepripažinti A. Lukašenkos legitimium Baltarusijos vadovu. Parlamente šaukiamas neeilinis Seimo posėdis dėl padėties Baltarusijoje.

Baltarusijos opozicijos kandidatė prezidento rinkimuose **Sviatlana Cichanouskaja** rugpjūčio 11 d. paryčiais atvyko į Lietuvą pas savo vaikus. „Neduok Dieve atsidurti prieš tokį pasirinkimą, koks iškilo man“, – sakė ji trumpame vaizdo įrašė. Užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius teigia, kad moteris buvo priversta palikti savo šalį dėl patirto spaudimo. Lietuvos vadovai sako, kad ES turi svarstyti galimybę įvesti sankcijas Baltarusijos valdžios atstovams, kurie yra atsakingi už rinkimų klastojimą ir jėgos naudojimą prieš protestuotojus.

Parengta pagal Lietuvos žiniasklaidos pranešimus

PASIRAŠYTA SUTARTIS DĖL DALIES JAV KONTINGENTO PERKĖLIMO IŠ VOKIETIJOS Į LENKIJĄ

Iš kairės: JAV valstybės sekretorius Mike Pompeo (Maikas Pompėjas) ir Lenkijos gynybos ministras Mariusz Blaszczak pasirašė Sustiprinto gynybos bendradarbiavimo susitarimą. **AP**

Lenkijos sostinėje Varšuvoje su darbo vizitu lankydamasis JAV valstybės sekretorius Mike Pompeo (Maikas Pompėjas) rugpjūčio 15 d. pasirašė su lenkų pareigūnais bendradarbiavimo gynybos srityje sutartį, atveriančią kelią dalies Vokietijoje dislokuotų amerikiečių karių perkėlimui į Lenkiją.

Baigdamas kelionę po Rytų Europą M. Pompeo ir Lenkijos gynybos ministras Mariusz Blaszczak pasirašė Sustiprinto gynybos bendradarbiavimo susitarimą, suteikiantį teisinį pagrindą papildomų JAV karių buvimui.

Susitarimas, papildantis ankstesnę NATO pajėgų statuso sutartį, leidžia sustiprinti ir modernizuoti esamus pajėgumus ir objektus, suteikiant JAV pajėgoms prieigą prie papildomų karinių kompleksų Lenkijoje. Be to, dokumentu apibrėžiama, kaip šalys dalytis papildomomis logistikos ir infrastruktūros išlaikymo išlaidomis.

Šiuo metu Lenkijoje laiko-

ma apie 4,5 tūkst. JAV karių; ši keičiamą kontingentą planuojama papildyti apie tūkstančiu kariškių. Praeitą mėnesį, įgyvendindamas JAV prezidento Donaldo Trampo (Donaldo Trump) reikalavimą sumažinti Vokietijoje laikomą amerikiečių kontingentą, Pentagonas paskelbė išvesiantis iš šios šalies apie 12 tūkst. karių, o apie 5,6 tūkst. jų perkelsiantis į kitas Europos šalis, įskaitant Lenkiją.

Be to, iš Vokietijos bus išvesti keli JAV kariuomenės štabai, įskaitant Sausumos pajėgų V korpuso operacijų užsienyje štabą – jis ateinančiais metais persikels į Lenkiją.

JAV prezidentas seniai piktinosi, kad Vokietija gynybai skiria nepakankamai lėšų ir ne kartą kaltino Berlyną „neparmokant NATO sąskaitų“. Aljanso narės yra įsipareigojusios skirti gynybai mažiausiai 2 proc. savo bendrojo vidaus produkto.

Neseniai JAV patyrė apmaudų diplomatinį pralai-

mėjimą Jungtinėse Tautose, kai buvo atmetas JAV pasiūlymas neribotam laikui pratęsti Iranui taikomą ginkluotės embargą. Balsuojant iš 15 JT Saugumo Tarybos narių Vašingtoną palaikė tik Dominikos Respublika.

JAV valstybės sekretorius Mike Pompeo per savo kelionę Vidurio ir Rytų Europoje, kurios metu sulaukė šilto sutikimo, perspėjo regiono šalis apie Rusijos ir Kinijos kelią grėsmę. Lenkijoje JAV diplomatijos vadovas buvo sutiktas ypač maloniai, o šios šalies prezidentas Andrzejus Duda (Andžėjus Duda), praeitą mėnesį perrinktas antrai penkerių metų kadencijai, palaiko draugiškus ryšius su JAV prezidentu D. Trampu.

Daugelis A. Dudą remiančios Lenkijos valdančiosios partijos „Įstatymas ir teisingumas“ (PiS) politikos priemonių yra griežtai kritikuojamos Europos Sąjungos, kaltinančios Varšuvą pažeidžiant teisinės valstybės ir demokratijos principus. **LRT**

PASKUTINIS EUROPOS DIKTATORIUS BIJO RINKIMŲ

Baltarusijos prezidentas Aliaksandras Lukašenka, dar vadinamas paskutiniu Europos diktatoriumi, rugpjūčio 16 d., savo rėmėjų mitinge, pareiškė, kad Baltijos šalys, Lenkija ir Ukraina „liepia“ surengti naujus Baltarusijos prezidento rinkimus, ir sako kategoriškai atmetantis tokią galimybę.

„Tankai ir lėktuvai – už 15 minučių skrydžio nuo mūsų sienų. NATO kariuomenės būriai žvangina vikšrais prie mūsų vartų. Lietuva, Latvija, Lenkija ir, deja, mūsų mieloji Ukraina ir jų vadovai liepia mums surengti naujus rinkimus“, – sakė A. Lukašenka, rugpjūčio 16 d., sekmadienį kalbėdamas per mitingą Nepriklausomybės aikštėje Minske, priešais Vyriausybės rūmus. Jis tvirtino, kad „mums siūloma nauja vyriausybė: jos jau sudarytos užsienyje – net

Paskutinis Europos diktatorius Aliaksandras Lukašenka. **Vida Press nuotr.**

dvi – ir jie negali sutarti, kas ateis mums vadovauti”.

„Mums nereikia užjūrio vyriausybės, mums reikia savo vyriausybės, savo vadovybės. Ir mes ją išrinksim“, – sakė A. Lukašenka.

Po rugpjūčio 9 d. Baltarusijoje įvykusių prezidento rinkimų A. Lukaškai lojalūs režimo pareigūnai paskelbė, kad

jis laimėjo surinkęs daugiau kaip 80 proc. balsų ir buvo perrinktas šeštai kadencijai. Opozicija teigia, kad rezultatai buvo suklastoti; šalyje nuo pat rinkimų vyksta protesto akcijos.

Lietuvos, Estijos ir Latvijos vadovai rugpjūčio 16 d. pasmerkė susidorojimą ir paragino surengti naujus rinkimus. **LRT**

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, pirmininkas / president

Gediminas Markevičius, redaktorius / editor

1960 Town Dr., Naperville, IL 60565

E-mail: dirva.redaktorius.chicago@gmail.com

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA

19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.

Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn.

VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$2.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78.

Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiuro numerio kaina - \$2.00.

Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu, ne visada sutampa su redakcijos nuomone. Nespausdinti straipsniai gražinami tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

AI, SAKOTE, „RUSAI NEPUOLA”?

Tarp kremliaus propagandos platintojų labai populiarus toks, atseit, juokelis – „rusai puola”. Jis skirtas pašiepti kiekvieną, bent kiek užsiminusį apie Rusijos keliamas grėsmes. Tokiam asmeniui iš karto prikabinama paranojiko, kuriam, matai, visur vaidenasi puolantys rusai, etiketė. Gal psichine liga „apligintas” žmogus ir ims užsičiaups? O kiti, kurie girdi jo pastabas ir perspėjimus, taip pat nedrįs rimtai vertinti tai, ką išgirdo? Juk psichologiškai žmonės nelabai nori stovėti šalia kokio nors priekvaišio... Būtent to ir siekia Kremliaus propagandos platin-tojai, įžvalgius asmenis (ypač politikus) apkaltindami paranoja, pasireiškiančia perspėjimu „rusai puola”.

Žinoma, gali pasitaikyti atvejų, kai lazda perlenkiama, bet vėlgi – ar tikrai tai perlenkimas, ar specialiai eskaluojamas tas pats propagandinis „rusai puola”, nukreiptas prieš įžvalgius politikus? Juk neseniai Ramūno Karbauskio vadovaujami „valstiečiai-žalieji”, kuriuos europarlamentarė Rasa Juknevičienė ne kartą yra pavadinusi „kremliaus projektu”, užsipuolė TS-LKD politikus, mesdami jiems Kremliaus įtakos agentų šešėlį: įsivaizduojate, Lietuvos politinė partija, kuri išsirutuliojo iš Sovietų Sąjungą išardžiusio Sąjūdžio, kuri tarsi ašaka gerklose styro Maskvai, kaltinama darbu Kremlui?! Paradoksas, bet štai čia tas atvejis, kai „rusai puola” yra taikomas tikslingai prieš žmones, perspėjančius apie Rusijos keliamas grėsmes, ne tam, kad būtų pasišaipyta, o siekiant diskredituoti, apkaltinant tuo, dėl ko šie žmonės perspėja! Kitaip tariant, žmonės, atpažinę vagis, jų apkaltinami vagyste! Nieko naujo, tai senas kagėbistinis triukas – paskleisti tokius šmeižtus ir tikėtis, kad atsiras daug nepasitikėjimo ir abejonių netgi tada, kai Kremliaus įtaka yra akivaizdi, o puolamo politiko nuostatos ir atsidavimas Lietuvai yra pagrįsti jo politinės veiklos darbais.

Liūdnas faktas, bet faktas – pasitikėjimo Vakarų demokratija lieka vis mažiau. Ne, ne todėl, kad tos demokratijos nebeliko, greičiau todėl, kad yra jėgų, sumaniai pateikiančių demokratijos grimasas kaip neginčijamai neigiamą demokratijos esmę! Viena iš tokių jėgų – ta pati putinistinė Kremliaus propaganda, esama ar išgalvota proga paleidžianti į viešumą srautus dezinformaci-jos ir visiško melo. Naudojamos visokiausios priemonės – juk tikslas pateisina jas! Svarbiausia – pakirsti tikėjimą laisve ir jos garantu – demokratija. Paklauskite savo aplinkoje, ką mano apie demokratiją, pavyzdžiui, jūsų kaimynas? Nenustebkite, jei jis į šuns dienas išdės demokratiją, kurią jis supranta tik kaip visišką betvarkę ir homoseksualų įsiviešpatavimą. Tokiu atveju beliks sužinoti, ką skaito jūsų kaimynas, kokiais televizijas žiūri, kokio radijo klausosi, kokius internetinius žinių portalus skaito... Atsakymas ateis savaime.

Neseniai LRT portalas rašė apie britų naujienų ir žiniasklai-dos svetainės „The Guardian” pateiktą informaciją, susijusią su Rusijos specialiųjų tarnybų ardomąja veikla, nukreipta prieš karinį Vakarų šalių aljansą NATO: pasak „The Guardian”, Rusijos „kibernetiniai įsilaužėliai” vykdė nuolatinę kampaniją, kurios tikslas – kompromituoti internetinius naujienų portalus Lenkijoje ir Lietuvoje, įsilaužiant į juos ir paskleidžiant juose melagingas žinias, kuriomis siekiama diskredituoti NATO. Veiksmas tam tikra prasme nesudėtingas: internete įsilaužiama

NUODINGA VALDŽIA: LUKAŠENKA PO RINKIMŲ

Rugpjūčio 4 dieną, penkios dienos iki rinkimų, A. Lukašenka pranešime „Baltarusijos tautai ir Nacionaliniam susirinkimui” savo kalbą užbaigė simboline, simptomiška replika „mylimo-sios neatiduoda” (*«любимую не отдаю»*), turėdamas omeny-je, kad jis liks su savo mylima Baltarusija.

Kas ji? Ar ji yra lėlė, rū-muose paslėpta iškamša? Ji nužudytos motinos iškamša iš Alfredo Hitchcocko filmo „Psichopatas”, kur pagrindi-nis herojus maniakas klauso, tariaisi ir myli savo įsivaizduo-jamą mamą, kurią jau seniai iš pavydo nužudė ir laiko kaip iškamšą rūsyje.

Cituoju jo pranešimą tautai, kur dabar jau apsišaukėlis pre-zidentas sako apie išdavikus, kuriuos maitino savo krūtine: „Žmonės prarado bet kokią są-žinę. Aš jau nekalbu apie tuos, kuriuos užauginau ant savo rankų, nuo savo krūtinės.” (*„Люди потеряли всякую*

совесть. Я уже не говорю о тех, которых я взрастил на собственных руках, от собственной груди.”) Tėvynės tėvas, motina ir myli-masis viename neišduos to, ką laiko giliai paslėpęs savo vaiz-duotės rūsiuose, ir tuo tikslu naudoja neadekvačias malši-nimo ir gąsdinimo priemones. Riausių malšinimo mašinos su vandens patrankomis, garsinės ir šviesinės granatos, guminės kulkos, šimtai motorizuotų įkalinimo furgonų, dešimtys tūkstančių galios struktūrų pajėgų: milicijos, OMON, KGB specializuotųjų dalinių, kariuomenė buvo naudojami išvaikyti palyginti nedide-liam protestuotojų skaičiui. Pagaliau rugpjūčio 9 ir 10 nak-tį ir dieną buvo blokuojamas internetas ir mobiliojo ryšio tinklai. Aistringas mylintysis diktatorius baudžia piliečius, nes jie neatitinka jo rūsyje slepiamos tėvynės iškamšos. Egzistuoja keturios dik-

į naujienų svetainės sistemas, ištrinamos tam tikros publikacijos, nuotraukos, o į jų vietą patalpinamos melagingos nuotraukos, tekstai, kuriais siekiama apšmeižti Aljansą. Kaip pavyzdį „The Guardian” pateikia Lietuvoje nutikusį atvejį, kai 2019 m. rug-sėį įsilaužėliai Lietuvos interneto svetainėse bandė eskaluoti melagingą naujieną apie tariamą vokiečių tanką Kauno žydų kapinėse. (Verta priminti, kad šių metų sausio mėn. prieš lietu-viskus portalus buvo surengta dar viena kibernetinė ataka – buvo skleidžiamas sukurtas pasakojimas, kad pirmasis COVID-19 užsikrėtimo atvejis užregistruotas JAV kariui.). Kaip rašo LRT žinių svetainė, „dezinformacijos kampanija šių metų gegužę buvo nukreipta ir į seriją lenkų svetainių – paskelbtos istorijos su klaidinančiomis JAV armijos vado Europoje citatomis, kuris neva išjuokė Lenkijos kariuomenės pajėgumus.

Gaila, bet Vakarai ilgokai miegojo, jei jau nuo 2017 m. ste-bimas aktyvi internetinių įsilaužėlių veikla – tik „... liepos 31 d. Europos Sąjunga pirmąkart paskelbė sankcijas numanomiems kompiuteriniams įsilaužėliams – šių priemonių taikiniais tapo Rusijoje ir Kinijoje veikiantys asmenys ir vienas Rusijos karinės žvalgybos tarnybos GRU specializuotas padalinys. Be to, į sank-cijų sąrašą įtraukta viena Šiaurės Korėjoje registruota eksporto bendrovė ir technologijų kompanija, įsikūrusi Kinijos mieste Tiandzine. Bendrijos narės paskelbė, kad naujosios priemonės bus taikomos šešiems asmenims ir trims juridiniams subjek-tams, susijusiems su įvairiais kenkėjiškais veiksmais, įskaitant mėginimą įsilaužti į Cheminio ginklo uždraudimo organizacijos (OPCW) sistemas.” – rašo LRT.

Prie tokios ardomosios veiklos rezultatų galima būtų priskirti Europos šalių požiūrį į Jungtines Valstijas: pasak politologo Lino Kojalos, „JAV lyderystė itin palankiai vertinama Lenkijoje, ta-čiau kitose Europos šalyse - kur kas mažiau. Naujausias „Gallup” tyrimas 135 valstybėse, įskaitant ir Lietuvą, rodo, jog europiečiai yra mažiausiai linkę pozityviai vertinti JAV politinę lyderystę (vidurkis 24 proc.). Lietuvos rezultatas - panašus; palankiai vertina 28 proc., nepalankiai - 30 proc. (apklausa atlikta 2019 m. pabaigoje). Rezultatai yra panašūs į 2004-2008 metų laikotarpį, kuomet dėl Irako karo JAV įvaizdis buvo ženkliai smuktelėjęs. Visgi kritiškas Europos šalių vertinimas turėtų kelti savų apmąs-tymų abiejose Atlanto pusėse, atsižvelgiant į tai, jog vakarietišku demokratijų pasaulyje ir taip yra mažai, o JAV vaidmuo Europos saugumo užtikrinimui išlieka be realių alternatyvų.”

Galime neabejoti, jog suformuoti tokį negatyvų požiūrį į JAV europiečiams „padėjo” Kremliaus propagandiniai veiksmai – kol europiečiai miegojo ant demokratijos laurų, Kremliaus strategai dirbo išsijuose visais frontais: vis daugiau išlenda informacijos apie Rusijos įtaką Didžiajai Britanijai, išstojusiai iš Europos Sąjungos, apie Kremliaus pagalbą populistinėms partijoms visose ES šalyse, ir net apie Rusijos kišimąsi į rinkimus JAV.

O kai pagalvoji apie Lietuvą...

Kęstutis Šilkūnas

tatoriaus raidos fazės, kol jis virsta menkai politines aplin-kybes suvokiančiu patriarchu, rytais savo rūmuose laistan-čiu pomidorus ar lesinančiu vištas. Pirma yra romantinės revoliucijos laikotarpis: tai A. Lukašenkos 1994 metai, kai sovietinės nostalgijos vedami žmonės mitingais ir demons-tracijomis padėjo jam laimėti. Šis revoliucinis laikas, skirtas SSRS atkūrimo vizijai, truko iki pat 2000 metų, kol pasi-rodė V. Putinas ir tapo aišku, kad Lukašenka vargu ar bus naujojo SSRS prezidentas. Po to buvo ilgas savo valdžios aparato kūrimo, derinimo, išbandymų laikotarpis iki pat 2015 metų.

Bet koku atveju mylima Baltarusija yra vieno dikta-toriaus, net ne jo aparato įsi-vaizduojama tikrovė ir fetišas bulvių laukų ir tautinių orna-mentų pavidalu. Jis jaučiasi esąs tautos tėvas, motina ir mylimasis vyras vienu metu – tobulas hermofroditas.

2010 metų porinkiminės demonstracijos tik išbandė jo baudžiamąją sistemą, parodė jos pranašumus ir trūkumus, bet nieko nepakeitė. Po 2015 metų prasidėjo trečioji diktato-riaus fazė, vadinama prisimi-nimų ir fantazijų laikotarpiu. Tada diktatoriai pasakoja apie savo herojiškos revoliucijos laikus, kaip jie kovojo su mafija ir oligarchais, kaip gelbėjo liaudies turtą, ir tikina save abipuse tautos ir dikta-toriaus meile bei ištikimybe, kai kiekviena diena darosi šventė, kai nebelieka priešų. Šiandien Lukašenka vis dar yra trečiojoje patriarcho ru-dens fazėje. Ketvirtoji yra se-natvės užmaršties laikotarpis, kai niekas juo nebetiki, bet ir nebando nuversti, nes sukilimo kaina gerokai viršija pergalės džiaugsmą, kurį patirsi nuver-tęs neįgalią valdžią.

Tai senojo Fidelio Castro, susenusių Lotynų Amerikos diktatorių laikotarpis. Retas ku-ris diktatorių sulaukia šio val-dymo amžiaus. Tikėtina, kad europietiškoje Baltarusijoje tai yra neįmanoma ir jį kas nors – opozicija, nomenklatū-riniai ar kariniai pučistai arba kurios nors šalies slaptosios tarnybos –pašalins iki to laiko. Pavyzdžiui, Rusijai, Putinui tereikia atrasti aiškų, ryškų, populiarų, pakankamai chariz-matišką ir prorusišką politinį lyderį ir tada galima bandyti organizuoti perversmą.

Lukašenkos valdžia tapo nuodais ne tik savo politinei tautai, bet ir nomenklatūrai, valdžios aparatui ir grėsme ga-lios struktūroms, kurios, smar-kiai apdovanotos, dabar bijo

(Nukelta į 4 psl.)

(Atkelta iš 3 psl.)

NUODINGA VALDŽIA: LUKAŠENKA PO RINKIMŲ

visko netekti. Todėl ir joms reikalingas adekvatus ir ambicingas galios struktūrų lyderis. Toksiška, arba nuodinga, lyderystė laipsniškai sunaikina, išėsdina diktatoriaus gebėjimą būti savivaldžiam, jis netenka gebėjimo būti suverenu pats to nepastebėdamas, tapdamas neadekvatus tikrovei.

Suverenas yra tas, kuriam kiti šalies piliečiai suteikė įgaliojimus valdyti ir teisti, patys atsisakydami dalies savo teisių. Dabartinėse konstitucijose dažniausiai rašoma, kad konkreti politinė tauta ir yra suverenas, tačiau tai sunkiai įgyvendinamas projektas. Suverenu tauta tampa arba atskirais istorijos epizodais, kai organizuotos didelės žmonių grupės su savo štabais susitaria ir kurį laiką kolegialiai valdo ir sprendžia, arba kai yra išvystyta demokratinė teisinė sistema su plačiais savivaldos įgaliojimais ir nevaržomomis pilietinėmis laisvėmis. Visais kitais atvejais teiginys, kad tauta yra suverenas, yra tik pažadas ir veikia tik visuotinių rinkimų ir referendumų metu.

Tada jis veikia remdamasis savo fantazija apie rūsyje ar ant aukšto slepiamą mylimąją. O jei tauta suvokia, kad rinkimai falsifikuoti, ji arba sukiša ir pereina į protestų fazę ir bandymą surasti kompromisą tarp didelių žmonių grupių. O jei tauta nesukyla, tada ji patiria vis gilėjančią psichologinę krizę, kuri pasireiškia didėjančiu nepasitikėjimu, nerimu, spontaniškomis pilietinėmis reakcijomis: streikais, riaušėmis, sabotazu. O tai savo ruožtu skatina autoritarinį lyderį išlaidauti stiprinant baudžiamąjį aparatą. Dėl šios priežasties piliečiai dar labiau slepia mokesčius. Dėl to auga ekonominis nuosmukis ir atitinkamai prasideda galios struktūrų nepasitenkinimas, auga maisto saugumo ir armijos struktūrose galimybė. Vėliau prasideda rūmų perversmo bandymai, didėja valdančiojo aparato nepasitikėjimas vieno kitu ir visa struktūra. Aparatas vis blogiau veikia.

Baltarusijos, kaip ir Lietuvos, Konstitucija sako, kad tauta yra suverenas, tačiau jei rinkimai falsifikuojami, ji jau tokia nebėra net rinkimų metu ir todėl nieko nebegali įgalioti, todėl ir diktatorius negali tapti normaliu suverenu.

Tai ir vadinama toksiškumu, valstybės nuodingumu didėjimu. Lukašenka ir jo galios aparatas pasirinko savęs ir kitų nuodijimo, nerimo ir baimės, prievartos ir neapibrėžtumo kelią. Toksiška ly-

ANTANO SMETONOS 146-ŲJŲ GIMIMO METINIŲ PAMINĖJIMAS

Istorinės Prezidentūros kiemelyje Kaune vykusio pirmojo Lietuvos prezidento Antano Smetonos 146-ųjų gimimo metinių minėjimo dalyviai. *Organizatorių nuotr.*

2020 m. rugpjūčio 10 d. Istorinės Prezidentūros kiemelyje Kaune vyko tradicinis (vyksta nuo 2008 m.) pirmojo prezidento Antano Smetonos 146-ųjų gimimo metinių paminėjimas.

Minėjimą organizavo Lietuvos Sąjūdžio Kauno taryba (A. Smetonos klubas) kartu su LŠS V. Putvinskio-Pūtvio klubo Kauno skyriumi, Lietuvos

politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Kauno filialu, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos Kauno skyriumi, su Lietuvos laisvės kovotojų sąjunga bei Nepriklausomybės gynėjų sąjunga.

Minėjimo pradžioje buvo sugiedotas Lietuvos himnas. LR Seimo nariai dr. Gintarė Skaistė, Gediminas Vasiliauskas bei Andrius

Kupčinskas sveikino renginio dalyvius, prisimindami Lietuvos valstybei svarbius XX a. istorinius įvykius.

A. Smetonos brolio Motiejaus vaikaitė Sigutė Smetonaitė-Petrauskienė dainosi artimųjų prisiminimais.

Renginyje taip pat kalbėjo Mamertas Brežinskas, Rasa Duobaitė-Bumbulienė, Zigmas Tamakauskas,

Martina Bikuličienė bei Vincė Vaidevutė Margevičienė.

Renginį vedė dr. Raimundas Kaminskas.

Minėjimo pabaigoje prie skulptoriaus Alfonso Vauros sukurto paminklo Prezidentui A. Smetonai sužibo žvakių liepsnos, buvo padėta gėlių.

Vėliau istorikė, Antano ir Sofijos Smetonų veiklos ekspertė dr. Ingrida Jakubavičienė renginio dalyviams vedė ekskursiją po Istorinės Prezidentūros rūmus.

A. J. Greimas klausia ir pats atsako: „O kam iš viso Lietuvoje buvo reikalingas Antanas Smetona? Tam, kad visi, dar net iki šiol, galėtų jį neigti, ir kad jisai, savo pastovumu, galėtų teigti Lietuvos nepriklausomybę”.

Prisimindami asmenis, kurie kūrė Lietuvos valstybę, turime savęs paklausti, kokiais veiksmais ir idėjomis mes prisidedame prie valstybinių institucijų stiprinimo bei pasitikėjimo jomis šiandieninėje visuomenėje?

Raimundas Kaminskas

BALTIJOS ŠALIŲ PREMJERAI KVIEČIA BALTARUSIJĄ SURENGTI LAISVUS IR SAŽINGUS PREZIDENTO RINKIMUS

Estijos, Lietuvos ir Latvijos vėliavos ant Gedimino pilies bokšto. *LRV*

derystė dažniausiai pasireiškia autoritarizmu su ryškiais narcizo požymiais ir didėjančiu nepasitikėjimu savo paties aparatu, ir, kas be ko, neapykanta masėms, kartu su įsivaizduojamos tautos mitologizavimu ir garbinimu. Pažadinti jį gali tik visuotinis streikas ar karas, tačiau ir tada jis gins savo rūmų iškamšą iki paskutinio – tai jau beveik nepagydoma. Nors literatūroje yra aprašytas prabudimo atvejis. Tai yra W. Shakespeare'o „Karalius Lyras”: ilga ir kankinanti piligrimystė kartu su savo dvaro juokdariu, terbos nešimas per kaimus gali prablaivinti.

Gintautas Mažeikis, Vytauto Didžiojo universiteto Filosofijos katedros profesorius

Rugpjūčio 14–15 dienomis neformalioje Baltijos ministrų taryboje Tartu, Estijoje, Lietuvos ministras pirmininkas Saulius Skvernelis, Estijos ministras pirmininkas Jūri Ratas ir Latvijos ministras pirmininkas Krišjanis Karinš išreiškė didelį susirūpinimą dėl Baltarusijos valdžios panaudoto smurto prieš taikius protestų dalyvius ir politines represijas opozicijos atžvilgiu po įvykusių prezidento rinkimų, kurie nebuvo nei laisvi, nei sąžiningi.

Baltijos šalių Ministrai pirmininkai paragino Baltarusijos valdžios institucijas susilaikyti nuo smurto prieš taikius protestų dalyvius, paleisti visus politinius

kalinius ir tuos, kurie buvo sulaikyti protestų metu.

Ministrai pirmininkai ragina Baltarusiją suorganizuoti skaidrius ir laisvus bei sąžiningus prezidento rinkimus, kuriuose dalyvautų tarptautiniai stebėtojai.

Ministrai pirmininkai taip pat paragino ES rasti galimybių įvesti ribojančias priemones pareigūnams, atsakingiems už smurtą, taip pat nebaudžiant Baltarusijos žmonių už jų vadovybės veiksmus. Ministrai pirmininkai pabrėžė būtinybę ES rasti būdų ir priemonių, kurių padėtų Baltarusijos pilietinei visuomenei, siekiančiai atviros ir laisvos visuomenės.

LRV

LIETUVA SKYRĖ HUMANITARINĘ PAGALBĄ LIBANUI

Rugpjūčio 10 dieną Lietuvos užsienio reikalų ministerija skyrė 50 tūkst. eurų humanitarinei pagalbai Libanui. Skirtos lėšos bus pervestos Tarptautinei Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio federacijai.

Lietuva paramą Libanui skyrė reaguodama į rugpjūčio 4 dieną įvykusią nelaimę Libano sostinėje Beirute. Užsidegus uosto sandėliams, Beirutą sukrėtė du galingi sprogimai. Mažiausiai 220 žmonių žuvo, apie 6 tūkst. žmonių buvo sužeista, per 300 tūkst. Beiruto gyventojų neteko namų. Smarkiai nu-niokoti ištisi Beiruto rajonai, ypač – Beiruto uosto teritorija. Sugriautos ar apgadintos 15 ligoninių ir 120 mokyklų. Sunaikintos medikamentų ir medicinos priemonių atsargos. Sunaikinta apie 85 proc. uoste saugotų grūdų atsargų. Skaičiuojama, kad sprogimo padaryta žala Libano sostinei ir gyventojams galimai viršija 12 mlrd. EUR.

Europos Sąjunga viena pirmųjų suteikė skubią humanitarinę pagalbą Libanui. Šiuo metu Bendrijos parama nelaimės paveiktai šaliai siekia 63 mln. EUR. *LR URM*

KRAŠTO APSAUGOS MINISTRAS R. KAROBLIS: „PRATYBOS PABRADĖJE STIPRINA BRIGADOS „ŽEMAITIJA“ PAJĖGUMUS IR SĄVEIKĄ SU JAV SĄJUNGININKAIS”

Rugpjūčio 13 d. Generolo Silvestro Žukausko poligone (Pabradėje) vykstančiose karių pratybose „Grifono kirtis 2020/Medžiotojas 2020” lankėsi Krašto apsaugos ministerijos ir Lietuvos kariuomenės vadovybė, kiti svečiai ir žiniasklaidos atstovai. Penktadienį pasibaigusių mokymų dalyviai pademonstravo kovinių ir prieštankinių bei artilerijos padalinių sąveiką parodomosiose karinėse operacijose. Operacijos metu buvo atliekama sausumos padalinių operacija, kuri buvo remiama realiais koviniais šūviais iš įvairių ginklų sistemų: artilerijos haubicų M50, prieštankinių sistemų „Javelin”, sunkiųjų kulkosvaidžių ir automatinių granatsvaidžių, o paramą iš oro raketomis ir aviaciniais kulkosvaidžiais teikė JAV atakos sraigtasparniai AH-64 Apache.

„Šios pratybos mums ypač svarbios dviem aspektais: pirma, stipriname šiuo metu vystomos brigados „Žemaitija” pajėgumus. Antra, stipriname sąveiką su svarbiausi mūsų transatlantinio partnerio – Jungtinių Amerikos Valstijų -- kariais. Tai, kad JAV kariai ir vėl yra Lietuvoje, pabrėžia artimą mūsų valstybių ir kariuomenių ryšį. JAV buvimas Lietuvoje ir treniravimasis su Lietuvos kariais užtikrina ne tik kokybišką karių rengimą, bet veikia kaip ir vienas geriausių atgrasymo veiksnių”, – sakė krašto apsaugos ministras Raimundas Karoblis, stebėjęs pratybas.

„Tai, ką mes šiandien matome pratybose „Medžiotojas 2020”, yra beveik tris dešimtmečius trunkančio JAV ir Lietuvos kariuomenių bendradarbiavimo mokymuose ir pratybose rezultatas, – sakė JAV ambasadorius Lietuvoje Robertas S. Gilchristas. – Lietuvos sausumos pajėgų ir JAV atakos bei palaikymo sraigtasparnių veiksmų suderinamumas rodo mūsų pasirėngimą ir sugebėjimą dirbti kartu, kad būtų užtikrintas patikimas atgrasymo būdas bet kuriam priešininkui.”

Motorizuotosios pėstininkų brigados „Žemaitija” (MPB „Žemaitija”) organizuotose pratybose „Grifono kirtis 2020 / Medžiotojas 2020”, kurios vyko rugpjūčio 2–14 dienomis generolo Silvestro Žukausko poligone (Pabradėje), dalyvavo virš 1000 karių, kurių didžiąją dalį sudarė MPB „Žemaitija” vienetų kariai, taip pat Baltijos bataliono kuopa bei kartu treniravosi ir iš Lenkijos atvykę Jungtinių Amerikos Valstijų kariuomenės Sausumos pajėgų Kovinės aviacijos brigados kariai. Baltijos bataliono kuopa pratybose veikė kaip priešiško pajėgų elementai, kurie padėjo sukurti realistišką operacinę aplinką ir sudarė tinkamas sąlygas tarnybą baigiantiems kariams pademonstruoti per tarnybos laikotarpį įgytus įgūdžius.

„Šių pratybų metu ne tik vertinome brg. gen. Motiejaus Pečiulionio artilerijos bataliono baterijas, jų pasiruošimą vykdyti ugnies uždavinius, bet

Generolo Silvestro Žukausko poligone (Pabradėje) vykstančios karių pratybos „Grifono kirtis 2020/Medžiotojas 2020”.
LR KAM nuotr.

ir išbandėme naujus techninius sprendimus. Puikūs nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos karių pasiekimai parodo, kad ne tik profesinės karo tarnybos kariai bet ir šauktiniai geba įvaldyti individualius bei paramos ginklus. Kelių vienetų šaudymas koviniais šaudmenimis skirtingomis sistemomis vienu metu pareikalavo gerų individualių bei komandinių įgūdžių ir užtikrintos koordinacijos tarp padalinių. Šiandien pasiektas dar vienas tikslas, o dabar metas pradėti ruošti kitiems ateityje laukiantiems iššūkiams”, – sakė MPB „Žemaitija” vadas pulkininkas Nerijus Stankevičius.

Pagrindinis pratybų tikslas – treniruoti ir įvertinti

Kunigaikščio Margirio pėstininkų, brigados generolo Motiejaus Pečiulionio artilerijos batalionų bei MPB „Žemaitija” Prieštankinės kuopos nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos karių įgytą karinį pasirėngimą per 9 tarnybos mėnesius. Bendros pratybos su Baltijos batalionu ir JAV kovinės aviacijos brigados kariais sudarė geresnes sąlygas efektyviai vykdyti bendras užduotis taip gerindama sąveikumą tarp sąjungininkų.

Kariams teko atlikti daug skirtingų užduočių dienos ir nakties metu juos nuolatos stebint priskirtiems vertintojams. Žvalgybos kuopos kariai rinko informaciją apie priešą ir atliko iš anksto suplanuotas

svarbių taikinių naikinimo operacijas, taip pat pirmąjį kartą mokymuose treniravosi atlikti žmogiškąją žvalgybą, brigados Prieštankinės kuopos vienetai atliko šarvuotos technikos identifikavimo ir naikinimo užduotis, kurios reikalauja specifinių žinių ir prieštankinės ginkluotės valdymo įgūdžių. Brigados generolo Motiejaus Pečiulionio artilerijos batalionas treniravosi užtikrinti netiesioginės ugnies paramą manevriniam vienetais, o JAV Kovinės aviacijos brigados kariai su atakos sraigtasparniais AH-64 Apache užtikrino artimą oro paramą ir sudarė sąlygas treniruotis Jungtinės ugnies paramos valdymo specialistams (angl. JTAC). *LR KAM*

LIETUVOS KARIUOMENĖ PAPILDĖ JAV GAMYBOS PRIEŠTANKINIŲ RAKETŲ SISTEMŲ „JAVELIN” ATSARGAS

Lietuvai perduotos papildomos prieštankinių sistemų „Javelin” raketos – jos gautos su Jungtinių Amerikos Valstijų parama, kurių vertė šiek tiek didesnė nei 31 mln. JAV dolerių. Lietuva per artimiausią dešim-

tmetį iš JAV planuoja įsigyti raketų už 104 mln. JAV dolerių, iš kurių 13 mln. JAV dolerių sutartis buvo pasirašyta 2019 m. pabaigoje. Šiomis sistemomis, stiprinant Lietuvos gynybinius pajėgumus, bus papildomai

aprūpinti Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų padaliniai.

„JAV yra Lietuvos strateginė partnerė ir pagrindinė Baltijos regiono saugumą užtikrinanti sąjungininkė. Iš JAV gaunama ir įsigyjama prieštankinė sistema

„Sveikinu Lietuvos pastangas modernizuoti ir tobulinti savo ginkluotės pajėgumus, - teigia JAV ambasadorius Lietuvoje Robert S. Gilchristas.
Giedrės Alkema / LR KAM nuotr.

„Javelin” ypač reikšmingai prisideda prie ilgalaikių Lietuvos kariuomenės kovinių pajėgumų didinimo ir atgrasomojo poveikio stiprinimo”, – sako krašto apsaugos viceministras Eimutis Misiūnas.

„Sveikinu Lietuvos pastangas modernizuoti ir tobulinti savo ginkluotės pajėgumus, - teigia JAV ambasadorius Lietuvoje Robert S. Gilchristas. – Papildomos „Javelin” prieštankinių sistemų raketos neabejotinai sustiprins Lietuvos sąveiką su JAV karinėmis pajėgomis, bet svarbiausia, jos rodo tvirtą JAV įsipareigojimą mūsų sąjungininkų saugumui.”

Vidutinio nuotolio prieštankinių raketų sistema „Javelin” yra modernus ginklas, galintis naikinti šiuolaikinius tankus su reaktyviniais šarvais dieną ir tamsiu paros metu 75 m – 2,5 km atstumu. Sistema veikia „iššoviau-pamiršau” principu: kariui užfiksavus taikinį ir iššovus, raketa pati valdo save skrydžio iki taikinio

metu. Tokiu būdu užtikrinamas didesnis karių saugumas, nes raketai skriejant link taikinio, karių komanda gali keisti poziciją. „Javelin” kovinė raketa su tandeminiu sprogstamuoju užtaisu gali atakuoti priešininkų tanką tiesiu taikymu arba iš viršaus pakildama iki 150 metrų į aukštį, į pačią pažeidžiamiausią tanko vietą – bokštą. Raketose panaudota „minkšto paleidimo” sistema, kuri raketos variklį užkuria tik raketai palikus paleidimo konteinerį, dėl to sunku nustatyti, iš kur buvo paleista raketa. Ginklą galima naudoti ir mūšio mieste sąlygomis šaudant iš uždarytų patalpų (daugiau informacijos apie „Javelin” - <http://bit.ly/1u7ZM5U>).

Jungtinės Amerikos Valstijos aktyviai dalyvauja stiprinant Baltijos šalių regiono saugumą ir stabilumą. Savo kariais, technika ir finansinėmis lėšomis JAV aktyviai prisideda prie Baltijos regiono gynybos. *LR KAM*

PANEVĖŽYJE PALAIDOTAS PARTIZANAS STREIKUS-STUMBRAS

Стрейкус Иозас Антанаса 1923 г.

Suimtas partizanas Juozapas Streikus, 1961 m. Lietuvos ypatingojo archyvo ir LGGRTC fondo nuotr.

Rugpjūčio 16 d., sekmdienį Panevėžio Kristaus Karaliaus kapinėse laidojamas partizanas, Lokio rinktinės Džiugo tėvūnijos vadas Juozapas Streikus-Stumbras. Prieš 58 metus, 1962 m. rugpjūčio 17 d., sovietų valdžia J. Streikų-Stumbrą sušaudė Vilniaus KGB kalėjime. Jo palaikai rasti pernai Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui vykdant partizanų paieškas Vilniaus miesto Antakalnio kapinių teritorijoje, vadina-mose „Našlaičių“ kapinėse.

J. Streikus-Stumbras nuo 1941 iki 1958 m. aktyviai priešinosi sovietinei imperijai, rašoma Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro pranešime. 1941 m. sovietų okupacijos metu pradėjo slapstytis nuo sovietų valdžios, platino antisovietinius atsisaukimus. 1941 m. birželio 24 d. kartu su kitais Birželio sukilimo dalyviais išlaisvino Antazavės miestelį nuo sovietų valdžios.

Nuo 1944 m. liepos mėnesio – tėvo vadovaujamo Žalgirio būrio partizanas,

slapyvardžiu „Stumbras“. 1945 m. rugsėjo 28 d. žuvus tėvui tapo Vytauto apygardos Lokio rinktinės Vyties kuopos vado pavaduotoju. 1947 m. rugsėjo mėnesį paskirtas šios kuopos vadu, o 1949 m. sausio 7 d. – Lokio rinktinės Džiugo tėvūnijos vadu.

Dalyvavo daugkartiniuose ginkluotuose susirėmimuose su sribais ir NKVD daliniais Lietuvos ir Latvijos teritorijose.

J. Streikui-Stumbrui sugauti buvo siūlomi dideli pinigai. 1950 m. į kuopą buvo infiltruoti du agentai, tačiau jų tapatybė buvo atskleista ir sovietų klasta, kaip skelbiama Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro pranešime, nepavyko.

Nuslopus partizaniniam karui ir LSSR KGB pirminkui Kazimierui Liaudžiui garantavus partizanų neliečiamumą, 1958 m. liepos 22 d. J. Streikus-Stumbras legalizavosi kartu su jaunesniu broliu partizanu Izidoriumi Streikumi-Girėnu.

Tačiau brolius Streikus sovietų valdžia apgavo, 1961 m. spalio 6 d. KGB juos suėmė ir nuteisė: Juozapą – mirties

bausme, Izidorių – 15 m. lagerio.

„Nors sakoma, kad kas sako teisybę, tas savo mirtimi nemiršta, bet man jau nebesvarbu, nes aš vis tiek ant bedugnės krašto. Ko norėti iš žmogaus, jei net kiekvienas paukštelis, žvėrelis savo lizdą ar olą gina, stodamas į kovą net su stipriausiu. Kodėl kankinate ginklus sudėjusius partizanus? Kam reikėjo kankinti mūsų šeimas, reikalaujant, kad tėvai išduotų vaikus, vaikai – tėvus, brolius, seseris? Ar galima reikalauti, kad tėvai išduotų vaikus, kai žmogaus prigimtis reikalauja ginti savo šeimos interesus? Kuo buvo kalta mano motina arba seserys, kad mes išėjome į mišką?

Kam reikėjo kankinti elektros srove? Kam reikėjo nušautus partizanus numesti

gatvėse, moteriškes apnuoginti ir suguldyti nepadoriai – tai matydavo net vaikai. Generolas Liaudis užtikrino mums neliečiamybę ir laisvą gyvenimą. Generolas iš Maskvos taip pat žodžiu užtikrino mums laisvę. Po legalizacijos mes dirbome dorai, ką liudija charakteristikos iš darboviečių. Bet dabar yra sulaužyti visi pažadai...”, – teisiamas kalbėjo J. Streikus-Stumbras.

J. Streikus-Stumbras sušaudytas 1962 m. rugpjūčio 17 d. Vilniuje.

1998 m. J. Streikui pripažintas kario savanorio statusas, Krašto apsaugos ministerijos 1999 m. įsakymu jam suteiktas kapitono laipsnis, prezidento 2001 m. dekretu jis apdovanotas Kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu (po mirties).

ELTA

LIETUVOS DIPLOMATŲ TALKININKAI JAV 1940-1990 METAIS: IŠEIVIJOS RYŠIAI SU VAŠINGTONO ADMINISTRACIJA

Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijos prof. Juozas Skirius

IX.

(Pabaiga, pradžia š.m. balandžio 21 d. „Dirvos“ laidoje)

Tai sujungia JAV Valstybės departamentą, kurio darbuotojai ėmė ieškoti visiems priimtino sprendimo¹. Nepritarė ne tik Valstybės departamentas, kuris tikėjosi sovietų

griežtos reakcijos, bet ir VLIK'as, taip pat ir Lietuvos atstovas S. Bačkis, nes LDT automatiškai būtų tapusi visiškai priklausoma nuo JAV. Tai neatitiko nuostatos, kad pasiuntinybės yra visiškai savarankiški subjektai. Todėl JAV Valstybės departamentu iniciatyva 1980 m. pradžioje pavyko susitarti su Latvijos atstovybe, kurios finansinė padėtis buvo daug geresnė. 1980 m. sausio 30 d. Valstybės departamente vykusiam S. Bačkio ir Latvijos reikalų patikėtinio Anatolio

Dinbergo susitikime buvo sutarta, kad latviai skirs 150 tūkst. dolerių beprocentę paskolą (iš Latvijos fondų procentų) LDT išlaikymui². Nuo 1981 m. LDT pradėjo gauti garantuotą finansavimą ir tokiu būdu diplomatinis atstovavimas išliko iki 1991 metų. Tai akivaizdus JAV LB iniciatyvos rezultatas.

Sutvarkius LDT tęstinumą ir finansavimą, reikėjo pasirūpinti ir Vašingtono pasiuntinybės pastato būkle, kuri buvo apverktina, ypač po 1979 metų kaimynystėje sprogdinto Kubos ambasados pastato (smarkiai buvo apgadinta Lietuvos pasiuntinybės šiaurinė pastato siena). Namo kapitaliniam remontui reikėjo apie 120 tūkst. dolerių, kuriuos surinkti tikėtasi su JAV lietuvių organizacijų pagalba. Tiek JAV LB, tiek ALT'a norėjo atskirai prisidėti prie pasiuntinybės remonto, tačiau S. Bačkio pastangomis buvo sudarytas bendras remonto komitetas, kurio pirmininku išrinktas prof. Jonas Genys. Nuo JAV LB į komitetą įėjo Vytautas Kutkus, Vytautas Izickas ir Viktoras Nakas (vėliau deleguoti dar Skirmantė Kondratienė ir Linas Kojelis), o nuo ALT'os

2 Jonušauskas L. *Likimo veda: Lietuvos diplomatinės tarnybos egzilyje veikla (1940-1991)*. Vilnius: Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, 2003, p. 260-265.

– dr. J. Valaitis, G. Lazauskas ir dr. J. Genys (vėliau – dr. K. Jurgėla ir dr. Elena Armanienė). Aukų 1981-1983 metais iš viso gauta 131 629 doleriai, pastato restauravimui išleista 129 404 doleriai. Nors architektai Arvydas Barzdukas ir A. Žemaitis ragino namo viduje atlikti dar daugiau darbų, tačiau Bačkių šeima pasiūlė tokius darbus atlikti vėliau. Aukų rinkimas vyko labai sėkmingai, ypač nemažas sumas aukėjo lietuvių organizacijos, klubai. Pitsburgo lietuvių piliečių draugija paaukojo stulbinančią 5000 dolerių sumą, Pitsburgo ALT'os skyrius – 1000 dolerių, Petersburgo lietuvių per Tautos fondą – 3056 dolerius, LDK Birutės draugija Čikagoje – 2000 dolerių, Racine lietuvių – 1705 dolerius, tos pat vietos lietuvių moterys – 1000 dolerių ir t. t. Aukų pavieniai arba šeimos. Marija ir Antanas Rudžiai paaukojo 2000 dolerių, Stasys Vaičius – 1400 dolerių, po 1000 dolerių aukėjo Kriaučeliūnai, Minkai, Tamošaičiai, Didžiuliai, Siliūnai, P. Viščinis, J. Kancevičius ir t. t. Iš viso – 650 JAV lietuvių ir 120 organizacijų³. Tokiu būdu

3 Streikus, A. *Diplomatas Stasys Antanas Bačkis*. Vilnius: Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, 2007, p. 167; Eidintas, A. *Lietuvos ambasados rūmų Washington, D.C. istorija*. Washington,

patriotinės JAV lietuvių visuomenės pastangomis ir aukomis rūmai buvo išgelbėti nuo tolesnio irimo.

JAV LB pavyko į laisvinimo darbą įjungti jaunus žmones, baigusius mokslus JAV ir gerai susipažinusius su amerikietišku gyvenimu. Buvo dedamos pastangos stiprinti išeivijos jaunimo lituanistinį ir politinį švietimą; siekti, kad lituanistinė mokykla ir jaunimo organizacijos glaudžiau koordinuotų auklėjimo programas. Matydami ALT'os problemas, LB veikėjai pasistengė veiklą decentralizuoti, dalį uždavinių pavesti periferijoje esantiems LB vienetams. JAV LB Visuomeninių reikalų taryba tapo daugiau veiklą koordinuojantis, o ne egzekutyvinis organas⁴. JAV LB Visuomeninių reikalų tarybos pirmininkais iki 1990 m. buvo A. Gečys, Aušra Mačiulaitytė-Zerr, dr. Algirdas Budreckis, Ignas Budrys, A. Barzdukas ir dr. Tomas Remeikis. 1967-1970 metais JAV LB Centro valdyboje visuomeniniais ryšiais rūpinosi vicepirmininkas Valdas Adamkus.

D. C., 1996, p. 30-34.

4 Gečys, A. S. Lietuvos laisvinimo veikla: kaip yra ir kaip galėtų būti. <http://www.partizanai.org/index.php/i-laisve-1982-85-122/2431-lietuvos-laisvinimo-veikla-kaip-yra-ir-kaip-galetu-buti> (žiūrėta 8/202016)

Lietuvos ambasada JAV.

www.ltbassys.org

Š.m. spalio 11 d. vyks rinkimai į Lietuvos Respublikos Seimą. Nuo liepos 1 d. pradėjo

veikti elektroninė užsienyje balsuojančių rinkėjų registracija: <https://www.rinkejopuslapis.lt/>

rinkėju-balsuojančiu-užsienyje-elektronine-registracija. Užsiregistravusieji rinkėjai

bus įtraukiami į atitinkamos Lietuvos diplomatinės atstovybės rinkėjų sąrašus.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad visi rinkėjai turi registruotis iš naujo – net ir tie, kurie nuolat gyvena užsienyje ir jau buvo įtraukti į užsienyje balsuojančių rinkėjų sąrašus praėjusiuose rinkimuose ar referendumuose.

2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimai:

2020 m. spalio 8-9 d. nuo 10.00 iki 12.00 val. ir nuo 14.00 iki 16.00 val.;

2020 m. spalio 11 d. nuo 10.00 val. iki 20.00 val.

Jei vyks pakartotinis balsavimas

Pasaulio lietuvių viemandatėje rinkimų apygardoje:

2020 m. spalio 22-23 d. nuo 10.00 iki 12.00 val. ir nuo 14.00 iki 16.00 val.;

2020 m. spalio 25 d. nuo 10.00 val. iki 20.00 val. (vietos laiku).

Informacija norintiems balsuoti:

<https://www.urm.lt/rinkimai2020>

<https://www.rinkejopuslapis.lt>

<https://www.vrk.lt/2020-seimo>

Registracija balsavimui paštu baigiama 2020 rugsėjo 30 d. **LR URM**

BALTARUSIJA

RIMDŽIŪNUOSE VAIKŲ DARŽELIS LIETUVIŲ KALBA PERKELTAS Į NAUJAS PATALPAS

Š.m. rugpjūčio 7 dieną lietuviškas vaikų darželis Rimdžiūnuose atvėrė duris naujose patalpose Gervėčių lietuvių kultūros centro pastate šalia Rimdžiūnų vidurinės mokyklos lietuvių mokomąją kalbą.

Šios įkurtuvės - vasario pradžioje įvykusio Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro Lino Linkevičiaus vizito į Baltarusiją, kuomet ministras Rimdžiūnuose susitiko su Baltarusijos Respublikos užsienio reikalų ministru Vladimiru Makėjumi, rezultatas – susitikimo metu buvo nuspręsta lietuvių kilmės vaikams užtikrinti nepertraukiamą mokymosi procesą nuo darželio iki mokyklos baigimo ir suderinta, kad

lietuviškas darželis būtų perkeltas į lietuvių kultūros centro patalpas.

Baltarusijoje, Astravo rajone Gervėčių lietuvių kultūros centras, kuriam priklauso: Rimdžiūnų vidurinė mokykla lietuvių mokomąją kalbą, lietuviškas vaikų darželis, lietuvių kultūros namai, mokinių ir mokytojų bendrabutis ir penki Alytaus tipo namai, pastatytas 1996 metais Lietuvos valstybės lėšomis. Lietuviškas vaikų darželis veikė viename iš Alytaus tipo namų, tačiau Baltarusijos valdžios institucijų dėl neatitikimo nustatytiems saugos reikalavimams (katilinės rūsyje) buvo pripažintas netinkamu naudotis.

LR URM

Lietuviškas vaikų darželis Rimdžiūnuose atvėrė duris naujose patalpose Gervėčių lietuvių kultūros centro pastate šalia Rimdžiūnų vidurinės mokyklos lietuvių mokomąją kalbą.

LR URM

BELGIJA

BRIUSELYJE – LIETUVIŠKŲ INOVACIJŲ, DIZAINO IR ŠIUOLAIKINIO MENO PARODA

Briuselyje pristatyta paroda „Atgimusiai Lietuvai - 30“, kurioje eksponuojami šiuolaikinio meno, mokslinių inovacijų ir dizaino objektai, sukurti per 30 Lietuvos Nepriklausomybės metų. Ši paroda turėjo būti pagrindiniu 2020 metų Kovo 11-osios minėjimo akcentu Belgijoje ir Liuksemburge.

„Koronos virusas gerokai pakoregavo mūsų visų planus, todėl ir Kovo 11-ąją švenčiame pavėluotai, liepą. Tačiau pagrindi-

nis šventės akcentas – veržli, kurianti, inovatyvi Lietuva - išliko: šiuolaikinis video menas, dizainas, mokslo išradimai – pradedant išmaniaja pakuote, įspėjančia apie gendantį maistą, ir baigiant Lietuvoje sukurtais kosminėmis technologijomis.

Tikiuosi, kad ši paroda dar apkeliaus Belgiją, Liuksemburgą, kaip ir buvo planuota, o mums visiems suteiks dar vieną progą didžiuotis Lietuva ir jos kūrybiškumu”,

– per parodos atidarymą tarptautinei bendruomenei pažymėjo Lietuvos ambasadorė Europos Sąjungoje Jovita Neliupšienė.

Parodą inicijavo Lietuvos nuolatinė atstovybė Europos Sąjungoje, kartu su menotyrininke Sonata Baliuckaite atrinkusi objektus, kurie pastaruoju metu garsina Lietuvos vardą pasaulyje: modernus echolotas „Deeper”, „Nanoavionics” sukurtas palydovas, išmanusis rankos protezas „Crono”, „Mimica” išmaniosios pakuotės, padedančios regos negalią turintiems žmonėms pajusti, kad produktas jau nėra tinkamas vartoti bei mažinantis maisto švaistymą. Kai kurie parodoje eksponuojami objektai buvo sukurti, gavus ES paramą.

Tarp parodos objektų yra ir žymioji kėdė „Kudirka”, paspirtukas „Pigeon”, Rapolo Gražio gitara „Lava”, Severijos Inčirauskaitės-Kriaunevičienės „Vandens lelijos”, Rimo Sakalausko, Jurgos Barilaitės, Audros Vau vaizdo instaliacijos.

Parodos rengėjai tikisi, kad 2020 metų rudenį parodą išvys Europos koledžo Briugėje bei Karališkosios menų akademijos Briuselyje svečiai. **LR URM**

AIRIJA

KVIETIMAS Į „KULTŪROS NAKTIES” RENGINĮ AMBASADOJE!

Kaip ir kiekvienais metais, rugsėjį Airijoje vyks „Kultūros nakties” renginiai. Šiemet Lietuvos Respublikos ambasada Airijoje bei Airijos lietuvių kultūros asociacija (ALKA) pristatys tautiečių Airijoje kūrybą. Savo muzika, dainomis ir eilėmis su jumis dalinsis atlikėjai Darius Mileris (NOJUS), Eimantas Didžbalis, Jūratė Grickienė,

Mykolas Gricka, poetai rasa Kochanauskaitė- Raižienė ir Valdas Kišūnas. Planuojame, kad renginys vyks gyvai bei bus transliuojamas internete.

Renginys vyks penktadienį, rugsėjo 18 d., pradžia – 19 val.

<https://culturenight.ie/event/the-embassy-of-lithuania-to-ireland>

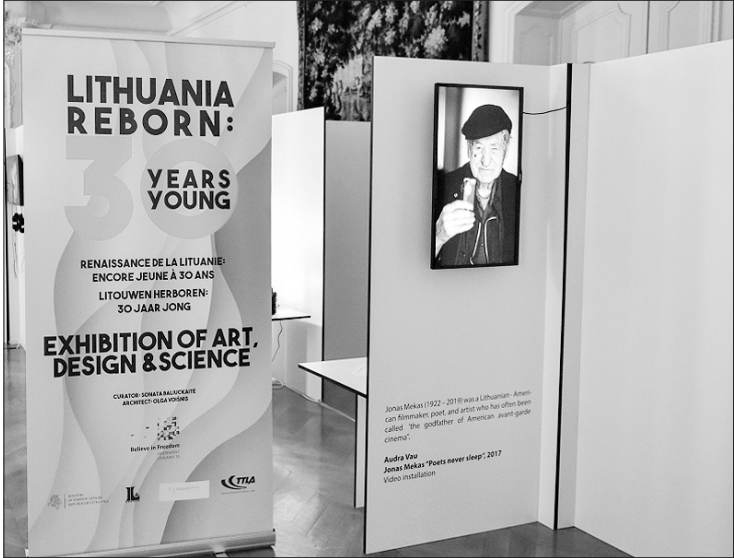
LR URM

INFORMACIJA VYKSTANTIEMS IŠ JAV Į LIETUVĄ

Nuo birželio 17 d. Lietuvoje atšauktas karantinas, tačiau liko galioti paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija visoje šalyje dėl koronaviruso (COVID-19) plitimo grėsmės. Kaip ir iki šiol, **Lietuvos Respublikos piliečiai, turintys galiojantį Lietuvos Respublikos pasą, į Lietuvą iš Jungtinių Amerikos Valstijų atvykti gali.**

Atkreipiame dėmesį, kad šiuo metu iš paveiktų šalių (kuriose suminis 14 dienų sergamumo rodiklis didesnis nei

25 atvejai 100 000 gyventojų) sugrįžusieji ar atvykusieji priskiriami turėjusiems sąlytį ir jiems privaloma 14 dienų izoliacija. 2020 m. liepos 9 d. duomenimis, JAV yra įtraukta į paveiktų šalių sąrašą ir atvykstantiems iš JAV yra privaloma per 24 valandas užsiregistruoti ir 14 dienų izoliuotis. Naujausią informaciją dėl izoliacijos, būtinas procedūras grįžus iš užsienio, aktualų paveiktų šalių sąrašą, registracijos formas galite rasti Nacionalinio visuomenės sveikatos centro svetainėje. **LR URM**

Briuselyje pristatyta paroda „Atgimusiai Lietuvai - 30”. **LR URM**

LIETUVIŲ OPERATORIAUS FILMAI TARPTAUTINIAME RHODE ISLAND KINO FESTIVALYJE

Kūrė (iš kairės) režisierius Mikhail Saburov ir operatorius Saulius Lukoševičius. *S. Lukoševičiaus asmeninio archyvo nuotr.*

Rugpjūčio 4–9 dienomis vyko Rhode Island (JAV) tarptautinis kino festivalis. 24-asis JAV Kino meno ir mokslo akademijos apdovanojimų („Oskarų“) kvalifikaciją turintis festivalis šiemet vyksta internetu ir galimybę pamatyti didžiąją dalį programos turės kino mylėtojai iš viso pasaulio.

Tarptautinis Rhode Island kino festivalis patenka į „TOP 10“ Jungtinėse Amerikos Valstijose vykstančių filmų festivalių, yra labai vertinamas vietinės ir tarptautinės kino industrijos. Šiemet iš pateiktų daugiau nei 6,500 trumpametražių filmų į konkursinę programą pateko 140 darbų, tarp jų – du lietuvių operatoriaus Sauliaus Lukoševičiaus darbai – „Bound“ (rež. Mikhail Saburov) ir „Unfolded“ (rež.

Cristina Picchi).

Jaunosios kartos operatorius Saulius Lukoševičius,

Garrison Machado. *S. Lukoševičiaus asmeninio archyvo nuotr.*

kurio filmuoti filmai buvo rodomi daugybėje tarptautinių kino festivalių. Šiuo metu Saulius studijuoja American Film Institute – AFI (Los Angeles). Jis – Lietuvių Fondo stipendininkas. Dėl pasaulinės pandemijos fil-

mo „Bound“ premjera kartu su kitais konkursinės programos trumpametražiais filmais vyko virtualioje erdvėje.

Keturias minutes trunkanti istorija buvo sukurta šį pavasarį. Kadangi turimas biudžetas buvo labai nedidelis, operatorius netgi svarstė filmo apskritai nedaryti. Vis dėlto, turėdamas nemažą patirtį, jis žinojo, kad surinkus tinkamą komandą, viskas yra įmanoma ir kad sukurti filmą galima ir iš idėjos. Filmo kūrėjams pasisekė užbaigti savo filmavimą naktį prieš tai, kai visa šalis buvo uždaryta dėl „COVID-19“. Jei būtų dar viena filmavimo diena, šio 4 minučių filmo nebūtų.

Filme „Bound“ pasakojama asmeninė S. Lukoševičiaus istorija, kupina jautrių atsiminimų.

„Prisimenu save šešerių metų berniuką, kuomet pas močiutę mažame Gudelių kaime žaidėme slėpynių. Aš nusprendžiau pasislėpti sename neveikiančiame šaldytuve. Užsirakinau ir vos išgyvenau dėl deguonies trūkumo.

Filme vaidmenis kūrė (Iš kairės): Karolina Bučinskas, Liepa Gailiūnė, Alissa Warren. *S. Lukoševičiaus asmeninio archyvo nuotr.*

Pasisekė, kad močiutės kaimynė mane išgelbėjo. Iki šios dienos aš vis prisimenu tą įvykį ir, kai atsirado proga, nusprendžiau sukurti trumpametražį filmą, paremtą savo paties istorija”, – teigia filmo idėjos autorius ir operatorius Saulius Lukoševičius.

Operatoriui buvo svarbu atkartoti savo vaikystę kiek galima tikroviškiau

gus ir, atrodo, norėjo padėti. Apsidžiaugėme. Tačiau kai po keleto dienų grįžome su prodiuseriu aptarti filmavimo sąlygų, viskas buvo kitaip. Iš pažiūros malonus vyriškis pasveikino mus: „Nelieskit mano šuns!“. Name buvo netvarka – langai uždengti, baldai išmėtyti. Tačiau centre buvo lentyna, pilna apdovanojimų. „Ar žinote, kas aš esu? „Google me!“ – garsiai išrėžė jis. Pajutę, kad kažkas negerai, elgėmės pagal jo taisykles. Paaikškėjo, kad prieš mus – buvęs kovos menų specialistas ir turi juodąjį diržą. Jis nuvedė mus į namo vidų ir sustojęs prie miegamojo ir tarė: „Mieloji, jie čia!“. Tačiau miegamasis buvo ... tuščias. Gerokai išsigandę, mes vis tiek neišėjome – jis buvo vienintelis mūsų pasirinkimas! Mes net sutarėme pusę dienos padirbėti jo sodyboje, kad tik gautume vietą filmavimui. Tačiau iš šios situacijos mus išgelbėjo Tomas Umbrasas, nusprendęs paremti mūsų filmą. Ačiū jam! Gavus finansavimą mums pavyko rasti geresnę (ir saugesnę) vietovę, kuri daug labiau priminė Lietuvą”, – sėkmingai pasibaigusią istoriją dalinosi operatorius.

Be galo džiaugiuosi filmo sėkme. Tai, kad mano filmuotas trumpametražis filmas pateko į vieno didžiausio Jungtinėse Amerikos Valstijose kino festivalio konkursinę programą, parodo, kad esu teisingame profesiniame kelyje ir kad savo darbais galiu prisidėti ir prie Lietuvos vardo garsinimo”, – mintimis prieš premjerą dalinosi operatorius S. Lukoševičius.

Filmas festivalio internetinėje platformoje (<https://prog.tsharp.xyz/en/riiff/38/date/all>) bus rodomas iki rugpjūčio 12 d. Reklaminis treileris: <https://vimeo.com/444270556>

Pagal skelbimą spaudai paruošė Laima Apanavičienė

„Bound“ filmavimo komanda.

S. Lukoševičiaus asmeninio archyvo nuotr.

RUMŠIŠKĖSE ĮTEIKTA JONO AISČIO LITERATŪROS PREMIJA

Liepos 30 d. vakarą, į Rumšiškių kultūros centrą rinkosi poezijos ir meno mylėtojai. Kaišiadorių rajono savivaldybės vicemeras Darius Vilimas drauge su Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos direktoriumi Mindaugu Nasevičiumi Jono AISČIO literatūros premija apdovanojo tarptautinio festivalio laureatą rašytoją, poetą **Donaldą Kajoką** už aistiškos lyrizmo dvasios puoselėjimą knygoje „Juodraščiai. 1977-1985“. Seimo narė Laimutė Matkevičienė laureatui įteikė padėką bei sidabrinį Vyti.

Poeto bičiulis, muziejininkas Edmundas Kazlauskas, pasidalino įžvalgomis apie D. Kajoko kūrybą. Net pašmaikš-

tavo, jog jei tektų rinktis, ką pasiimti į negyvenamąją salą drauge su savimi, tai būtų D. Kajoko kūryba.

Donaldas Kajokas patviravo, kad parengti knygą jį inspiravo ir šiame kūrybiniame kelyje jam padėjo Lietuvos kompozitorių sąjungos garbės narė, žymi pianistė Raminta Lampsatis (Lampsatyte). Kuri ne tik kūrėją palaikė rengiant leidinį, bet šį vakarą drauge su tenoru Alejo Ruiz (Argentina) bei Shlomit Yeshayahu (Izraelis) susirinkusiems dovanojo muzikinį pasirodymą.

Renginio metu skambėjo Jono AISČIO, Donaldo Kajoko eilės, kurias skaitė aktorė Olita Dautartaitė. Rumšiškių kultūros centro Dainos tea-

*Aš iš margo svieto smulkmenų, detalių:
Lauko, pievų, miško, skliauto ir žvaigždžių
Susikūriau savo pasakišką šalį –
Pats nepasidžiaugęs, perdaviau žodžiu.*

„Karunka“

JONO AISČIO LITERATŪROS PREMIJA

Jono AISČIO literatūros premija įsteigta 2004 metais Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos švenčiant poeto Jono AISČIO 100-ąsias gimimo metines.

Premija teikiama kiekvienais metais birželio mėnesį už Jono AISČIO kūrybos tyrinėjimą ir sklaidą, už aistiškos dvasios puoselėjimą kūryboje. Konkurse vertinamos per pastaruosius dvejus metus išleistos poezijos, eseistikos, prozos, literatūros mokslo knygos.

LAUREATAI:

2020 m. **Donaldas Kajokas** už aistiškos lyrizmo dvasios puoselėjimą knygoje „Juodraščiai. 1977-1985“.

2019 m. **Stasys Lipskis** už biografinę knygą apie J. AISČIO gyvenimo dramą „Ilgesio elegijos“.

2019 m. **Dovilė Zelčiūtė** už eilėraščių knygą „Prieglaudos miestai“.

2018 m. **Edmundas Janušaitis** už poezijos knygą „Debesų sala“.

2017 m. **Vainius Bakas** už eilėraščių rinkinį „Kaštonų tonai“.

2016 m. **Jonas Liniauskas** už poezijos knygą „Sutartinė“.

2015 m. **Vladas Vaitkevičius** už poezijos knygą „Saulėlydžio ornamento spindesys“.

2014 m. **Julius Keleras** už poezijos knygą „Vėliau, gerokai vėliau“.

2013 m. **Aidas Marčėnas** už poezijos knygą „Ištrupėjusios erdvės“.

2012 m. **Antanas A. Jonynas** už poezijos knygą „Kambarys“.

2011 m. **Stasė Lygutaitė-Bucevičienė** už poezijos knygą „Seniai, bet dabar“.

2010 m. **Justinas Marcinkevičius** už poezijos knygą „Vėlyvo vėjo vėliavos“.

2009 m. **Jonas Endrijaitis** už poezijos knygą „Lietaus raitelis“.

2008 m. **Leonardas Gutauskas** už poezijos knygą „Švytintys kūnai“.

2008 m. **Vytautas V. Landsbergis** už eilėraščių knygą „Debesys panašūs į žmones“.

2007 m. **Aldona Ruseckaitė** už poezijos knygą „Bėk, kiele, bėk“, bei už Jono AISČIO kūrybos tyrinėjimą ir sklaidą.

2006 m. **Robertas Keturakis** už poezijos knygas „Lelijos šventam Kazimierui“, bei „Ir niekad vėlai“.

2006 m. **Aldona Puišytė** už eilėraščių knygą „Įsiklausyti“, ir poezijos rinktinę „Palaimink žodį ir aidą“.

2005 m. **Stanislovas Abromavičius** už Jono AISČIO kūrybos tyrinėjimą ir sklaidą, už aistiškos dvasios puoselėjimą kūryboje.

2004 m. **Jonas Juškaitis** už eilėraščių knygą „Eglė vasaros naktį“.

kaišiadoriuvb.lt

Gėlės ir premija įteikiama poetui Donaldui Kajokui.

Autorės nuotr.

LIETUVIŲ DAILININKĖ SICILIJOJE ANT SIENOS SUJUNGĖ DVI KULTŪRAS

Dabartinės lietuvių kalbos žodyne „siena“ apibrėžiama kaip statyba pastato dalis, aukšta aklina užtvara, riba. Siena atskiria, nubrėžia ribas, saugo nuo išorės. Kaip rašė Dantė, tarp sienų praleidžiamas monotonišką gyvenimą, kuriame galime sustingti, susenti, nudžiūti, supūti. Tačiau lietuvių dailininkė **Eglė Narbutaitė** sieną pavertė dvi tolimas kultūras sujungiančiu meno kūrinium.

Nedidelis Itala miestelis Sicilijoje išsiskiria kvapą gniaužiančiu peizažu ir unikalia istorija, itin mėgiamas turistų, ypač vokiečių, prancūzų ir amerikiečių, jau kuris laikas užmezgę ypatingus saitų su Lietuva.

Būtent šiame, vos pusantro tūkstančio gyventojų turinčiame miestelyje tapybos ant sienų ir iliustracijų meistrė E. Narbutaitė padarė tai, ką ne visada pavyksta pasiekti politikams, diplomatom, derybininkams.

Dailininkė, kurios kūryba vadinama kaip socialiai pro-

vokuojanti ir klausianti, bei sveiką protą ir sielos ramybę tausojanti, piešiniu sujungė dvi skirtinguose Europos poliuose esančias kultūras – šiaurietiską lietuviškąją ir pietietiskąją sicilietiskąją. Ne tik sujungė, bet ir atskleidė bendrus sąlyčio taškus, nes visada, kaip beatrodytų, yra daugiau jungiančių nei skiriančių elementų.

Pastatas, ant kurio dailininkė visą savaitę tapė piešinį, yra pačiame viduramžių miestelio centre, šalia XVI a. bažnyčios, o jo siena matosi nuo pat įvažiavimo.

„Mano tikslas buvo sujungti dvi kultūras, – sako dailininkė E. Narbutaitė. – Kadangi man pačiai medžiai labai patinka, tad pasirinkau labai aiškius itališką ir lietuvišką simbolius – alyvmedį ir obelį. Jie išauga iš dviejų galvas suglaudusių, besiilsinčių ar tarytum taikos ir ramybės būsenoje esančių žmonių. Idėja tokia, kad kiekvieno mūsų kultūrinės šaknys atneša labai daug gražių žiedų ir vaisių. Todėl svarbu suteikti

toms šaknims sąlygas augti ir prigyti.“

Ant baltos viduramžių miestelio sienos sodriomis ir lakoniškomis linijomis, teptuko ir tušo potėpiais pražystantys Lietuvą bei Siciliją pristatantys simboliai, dailininkės teigimu, turi daug platesnę idėją.

„Bent Lietuvoje dar yra labai daug baimės kitataučiams. Kartais net kyla toks jausmas, kad mes, įsileidę kitą kultūrą pas save, labiau esame linkę „nukapoti“ šaknis ir labai prisibijom leisti naujoms šaknims prigyti. Piešinyje pavaizduoti jau prigiję, vienu sodu besidalinantys medžiai, vaisingi ir šiek tiek net įaugę vienas į kitą. Nes kaip ir augalai, taip ir žmonės perima tam tikras vieni kitų savybes, tačiau vis tiek išlaiko savastį, – sako E. Narbutaitė.

Obelyje įpyniau keletą lietuviškų simbolių, o pačią obelį piešiau įkvėpta lietuviškų karpinių. Simboliai tik keli – verpstė, žaltys, eglutės, liepžiedis ir giliukas – kaip

lietuviškų miškų simbolis, na ir žemaičių meška, – renginio organizatorė Italoje gyvenanti lietuvė Simona Crisafulli minėjo, kad siciliečiai jai primena žemaičius.

Alyvmedžio vainike simboliai ganėtinai tradiciški, tad juos galėtumėm aptarti ir ką nors pridėti ir atimti, lygiai taip pat ir su lietuviškais. Mano tikslas buvo perteikti prigijimo idėją, sukurti ką nors pozityvaus ir raminančio.“

Kaip pasakojo projekto iniciatorė ir renginio organizatorė Sicilijoje gyvenanti žemaitė S. Crisafulli, unikalus projektas, pavadintas „Labas Itala“, gimė visai netyčia ir labai paprastai.

„Šio slegiančio karantino metu savo paskyroje „Facebook“ įkėliau nuotrauką ir parašiau: gal kas norės atvykti papiešti ant mūsų sienos. Lietuvos kultūros atašė Italijoje Laura Gabrielaitytė-Kazulėnienė pasiūlė daryti bendrą projektą kartu su Lietuvos kultūros institutu, ji surado dailininkę E. Narbutaitę, kuri sutiko ir atvažiavo. Mums labai smagu dėl to“, – pasakojo S. Crisafulli.

Dailininkė E. Narbutaitė sako, kad jos piešiniai yra labai paprasti, todėl tiesiog netelpa į popieriaus lapą, o dideliame plote visai kitaip atrodo.

LR KM

GUDIJOS FILATELIJOJE – MŪSŲ HERALDIKOS ISTORIJA

Po šiomis dienomis Gudijoje vykusių prezidento rinkimų, tapusių masinių protestų priežastimi, filatelistas, sfragistas bei kartografas inžinierius Rimantas A. Kunčas–Žemaitaitis „Dirvos“ skaitytojams pristato privačioje jo kolekcijoje esančius 1991 m. Permėje (Rusijos TSRS/CCCP) leistus vokus, kuriuose neva primenami XIII–XVIII a. naudoti senieji Baltarusijos simboliai. Voko iliustracijoje matomame skyde esantį Vytį, įkomponuotą žemėlapyje, kuriuo bandoma įteigti, jog rodoma Baltarusijos įsivaizduojamų istorinių žemių vakarinė dalis, apimanti Rytų Lietuvos žemes – dalį Trakų ir Vilniaus vaivadijos iki Nevėžio.

Agresyviai savintis LDK istoriją gudai pradėjo subyrėjus Carinės Rusijos imperijai. Tai ypač suintensyvėjo po Sovietų sąjungos griūties, bandant įpiršti suvokimą apie šios naujai sukurtos valstybės vakarietiškas šaknis. Tam sąlygas sudarė po paskutinio Lietuvos padalijimo (1795 m.) carinei Maskvai atitekusi Lietuva. Siekiant destabilizuoti politinę padėtį ir suksaldyti Lietuvą iš slaviškai kalbančios LDK dalies kaip nauja valstybė buvo sukurta Baltarusija, kurioje svarbiausi imigrantai buvo žydai aškenaziai iš Vokietijos. Jie kūrėsi Baltarusijos miestuose ir steigė bendruomenes miesteliuose (štetluose), tarp jų formavosi litvakų tapatybė ir kultūra.

Ar tai tik nekaltas žaidimas, straipsnyje „Ar perrašinėjamos istorijos pasakų įkvėpta Baltarusija gali kė-

sintis į Rytų Lietuvą?“ bando atsakyti portalas 15min.lt žurnalistas Dovydas Pancerovas keldamas klausimą: „Ar gali būti, kad tokioje atmosferoje Vladimiro Putino vasalas Aleksandras Lukašenka sugalvos surengti išvaduojamąjį žygį į Rytų Lietuvą ir atsiimti istorines baltarusių žemes?“ 1991 m. Gudijai atgavus Nepriklausomybę, jos 1992 m. pašto išleistame pašto ženkle galime matyti Baltarusijos SSR herbą, pakeitusį istorinės Lietuvos herbą Vytį, – balto žirgo balne sėdintį sidabrinės spalvos raitelį, esantį raudoname lauke, atitinkantį karaliaus Jogailos sarkofage, esančiame Vavelio katedroje, dekoruotą Vytį, sukurta beje, Jogailai gyvam esant, tik raitelio skyde esančio Dvigubo kryžiaus apatinę kraštinę ilgesnė už viršutinę. Tuo tarpu 1990 m. Lietuvoje buvo patvirtintas pirmasis po

Ant Vavelio katedroje esančio karaliaus Jogailos sarkofago dekoruotas Vytis ir 1992 m. Lietuvos valstybinio pašto išleistas pašto ženklas su dabartiniu valstybės herbo variantu Vyčiu (pašto ženklo iliustracijos autorė – V. Skabeikienė), pakeitusiu J. Zikaro pateiktą Vytį, bei, Gudijai atgavus Nepriklausomybę, jos valstybinio pašto 1992 m. išleisto pašto ženklo iliustracijoje esantis istorinės Lietuvos herbas Vytis.

karo Lietuvos valstybės herbo variantas, kurio pagrindu tapo skulptoriaus Juozo Zikaro 1925 m. Lietuvos moneims sukurtas skulptūrinis Vyčio atvaizdas. Spalvinis šio herbo etalonas (baltas Vytis raudoname lauke, kurio skyde – raudoname dugne baltas Dvigubas kryžius) buvo patvirtintas 1990 m. gegužės 17 d. Aukščiausiosios Tarybos–Atkuriamojo Seimo Prezidiumo. Šį pirmąjį dabartinės Respublikos herbą

galima laikyti pereinamojo laikotarpio simboliu, pabrėžusiu, kad Lietuvos valstybė yra prieškarinių tradicijų tęsėja. 1991 metų rugsėjo 4 dieną Aukščiausioji Taryba–Atkuriamasis Seimas patvirtino neva patikslintą, dabartinį valstybės herbo variantą vietoj J. Zikaro pateikto Vyčio, kurį (J. Zikaro herbo variantą), kaip pirmąjį dabartinės Respublikos herbo variantą, galima pamatyti Seimo rūmų Konstitucijos salėje, virš pagrindinio įėjimo į Parlamento rūmus iš Didžiojo kiemelio. Lietuvos valstybės istorinis herbas – Vytis – įteisintas kaip oficialus valstybės herbas ir ženklas Aukščiausiosios Tarybos–Atkuriamojo Seimo 1990 metų kovo 11 dieną priimtu įstatymu „Dėl valstybės pavadinimo ir herbo“. 1992 metais priimtos Konstitucijos 15 str. antroji dalis nustato, kad „valstybės herbas yra baltas Vytis raudoname lauke“. Tuomet Lietuvos heraldikos komisijos prie Respublikos Prezidento pirmininko E. Rimšos pateiktas Vytis vietoj valstybinių karališkų rau-

donos ir baltos spalvų bei Dvigubo kryžiaus ženklo, buvusių jo skyde per 600 m., pavaizduotas bažnyčių Lenkijoje simbolikai priskirtinomis mėlyna ir auksine spalvomis (dailininkas – A. Každailis). Dabartinio Vyčio, oficialaus valstybės herbo ir ženklo, skyde vietoj Dvigubo kryžiaus su apatine kryžmine ilgesne už pirmąją, vaizduojamas dvigubas vienodų kryžminių kryžius, įnešdamas sumaištį vertinant Lietuvos heraldikos istoriją. Tokį Dvigubo kryžiaus apibūdinimą galime rasti J. Dlugošo vadinamosios Lenkų kronikos aprašyme, kuo nedrėtų remtis atsižvelgiant į XX a. pr. Lenkijos mokslų akademijos sušauktos Valstybine komisijos išvadas, kuriose buvo nurodyta, kad, nesant antro šaltinio, J. Dlugošo Kronika negali būti laikoma patikimu šaltiniu, kas akivaizdžiai įrodo J. Dlugošo žinių nepatikimumą.

(Bus daugiau)

„Dirvos“ korespondentė
Živilė Gurauskienė, el. p.
dirva.press@gmail.com

Voko, siųsto iš Lietuvos į JAV, iliustracijoje – skyde esantis Vytis, įkomponuotas žemėlapyje, kuriuo bandoma įteigti, jog pateikiama Baltarusijos įsivaizduojamų istorinių žemių vakarinė dalis apima Rytų Lietuvos žemes – dalį Trakų ir Vilniaus vaivadijos iki Nevėžio. Ant voko matome 1991 m. Lietuvos valstybinio pašto išleistą 15 ct nominalo pašto ženklą su Lietuvos valstybiniu herbu Vyčiu. Šalia – pašto ženklas kaip voko iliustracija su sovietine atributika. Minėta iliustracija ir pašto ženklas antspauduoti Kauno pašto antspaudu. Viršutiniame iliustracijos fragmente, voko reverso vidinėje dalyje, aiškiai matyti sovietinės cenzūros numeris. Dešinėje iliustracijos pusėje – 1918–1919 m. išleistas Baltarusijos liaudies respublikos pašto ženklas, kurio iliustracijoje esantis žemėlapis reprezentuoja šią naujai sukurta valstybę.

LIETUVOS CENTRINIAM VALSTYBĖS ARCHYVUI PERDUOTA ROMO SAKADOLSKIO ORIGINALIŲ GARSO DOKUMENTŲ KOLEKCIJA

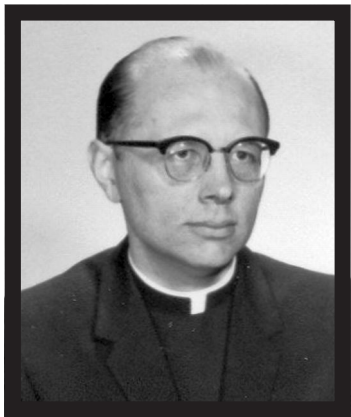
2020 m. liepos 30 d. Emilija Sakadolskienė Lietuvos centriniam valstybės archyvui (LCVA) perdavė savo vyro žurnalisto Romo Sakadolskio originalių garso dokumentų kolekciją.

„Tai yra tikras lobis Lietuvai. Jis priklauso Lietuvai ir labai džiaugiuosi, kad įrašai pagaliau pasieks mūsų šalį“, – duodamas interviu žurnalistei E. Digrytei 2007 m. apie Lietuvai perduodamas garso juostas kalbėjo ilgametis „Amerikos balso“ bendradarbis Romas Sakadolskis. Šie R. Sakadolskio

žodžiai puikiai apibūdina ne tik tuomet LCVA gautą garso dokumentų kolekciją, bet ir dabartinę, jau žmonos Emilijos Sakadolskienės perduotą, garso juostose užfiksuotą vertingą istorinę medžiagą.

Po žurnalisto mirties perduotose garso juostose – įrašai nuo XX a. 8 dešimtmečio iki XXI a. 1 dešimtmečio. Garso įrašuose užfiksuotos itin įvairios temos – JAV ir Lietuvos visuomenės veikėjų, politikų, mokslininkų, menininkų, dvasininkų pasisakymai ir kt.

www.archyvai.lt/lt

KUN. KĘSTUTIS VINCAS ŽEMAITIS

A † A kun. Kęstutis Vincas Žemaitis mirė š. m. rugpjūčio 6 d. Garfield Heights, Ohio. Gimė 1928 m. kovo 21 d. Šalniškėje, Lietuvoje. Gyveno Klivlande. Ohajaus valst.

Nuliūdę liko: brolienė Jadvyga Vanda; sūnėnai: Alexis Žemaitis su žmona Ramona, Paulus Žemaitis su žmona Caroline; dukterėčios: Maria Žemaitis su Giancarlo Leno Landini, Rita Žemaitis, Julia Žemaitis-Eidukas su vyru Sauliumi; prosūnėnai bei produkterėčios: Lorenzo, Aurelius, Diana, Leonardo, Priscilla ir Sofia; artimi draugai ir giminės Lietuvoje.

Tėvas Kęstutis buvo a. a. miškininko Vinco ir a. a. mokytojos Bronės (Ruseckaitės) sūnus bei a. a. ambasadoriaus Algirdo Žemaičio brolis.

Studijavo elektrotechniką Karlsruhės aukštojoje technikos mokykloje. Atvykęs į Ameriką, 1950–1952 m. buvo jėzuitų naujokyne. 1953 m. išvyko į Romos lietuvių kolegiją, o 1957 m. Gregoriano universitete gavo filosofijos licencijato laipsnį. 1958–1962 m. studijavo psichologiją, filosofiją bei teologiją Miuncheno universitete. Teologijos bakalaurą gavo Romoje 1964 m. Buvo įšventintas kunigu 1965 m. balandžio 3 d. Romos Laterano bazilikoje. Tų metų spalio 5 d. buvo paskirtas vikaru lietuvių šv. Jurgio parapijoje, Klivlande. Nuo 1974 m. birželio 25 d iki 2014 m. liepos 1 d. ėjo kapeliono pareigas Jennings Center for Older Adults, Garfield Heights.

Studijų metu redagavo leidinį „Ateitin“. Apsigyvenęs Klivlande, daugiausia dirbo su lietuvių jaunimu. Būrė lietuvius jaunuolius, juos skatino tapti ateitininkais. Taip pat pabrėždavo, kad jo tėvas skautu buvo gimęs—tai skautas savo širdyje. 1966–1982 m. padėjo organizuoti jaunimo žygį pas Šventąjį Tėvą, vėliau pavadintą žygiu „Už tikėjimo laisvę“. 1974 m. penkis mėnesius padėjo į kritišką padėtį patekusiai amerikiečių parapijai Wooster, Ohio.

Kun. Kęstučio dėka Lietuvai gražintas turtingas jo tėvo mokslininko, etnologo, miškininko palikimas – knygos, politinės įžvalgos, istoriniai traktatai. Prisidėjo prie tėvo Vinco Žemaičio knygos „Nuo Šeimenos krantų“ leidybos, globojo Vilkaviškio rajono Žaliosios Vinco Žemaičio vardo pagrindinę mokyklą. Publikavo darbus Lietuvos ir užsienio leidiniuose. Kuklus, tylus geradaris rėmė Lietuvos gydytojus ir universitetų bibliotekas knygomis, filmais bei žurnalais gimties, kūdikystės ir vaikystės temomis, kurios jį domino nuo mažens.

Rugpjūčio 10 dieną, 11 val. r., Klivlando Šv. Kazimiero parapijoje buvo aukojamos šv. Mišios už velionio sielą. Jo palaikai bus palaidoti tėviškėje, Lietuvoje.

Tėvo Kęstučio atminimui šeima prašo aukoti Jennings Hospice, 10204 Granger Rd. Garfield Heights, OH 44125.

Nuliūdę artimieji

RASTAS PREZIDENTO ALEKSANDRO STULGINSKIO LAGERIO DIENORAŠTIS

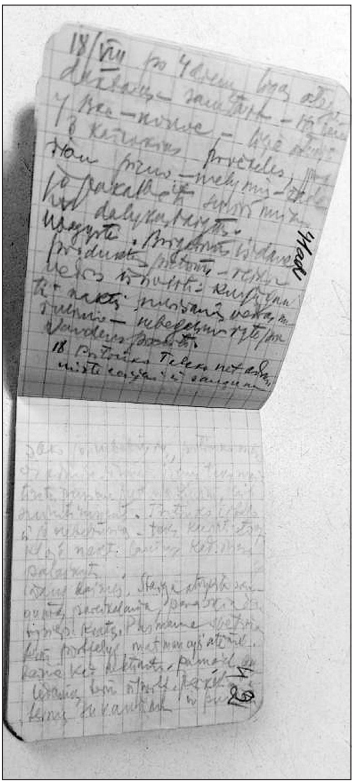
Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui pavyko atrasti **Lietuvos prezidento Aleksandro Stulginskio** (1922 – 1926 m.) dienoraščio originalą, kuris buvo rašytas Kanske, Krasnojarsko pataisos darbų lageryje (sutrumpintai – Kraslagas). Dienoraštis rastas Ypatingajame archyve saugomoje aštuoniolikos asmenų byloje K1-58-42880, kurią sudaro apie tūkstantis puslapių.

Kalėdamas Kraslage dienoraštį A. Stulginskis rašė nuo 1941 m. rugpjūčio iki spalio, nes vėliau kratos metu jį konfiskavo lagerio prižiūrėtojai ir pateikė kaip „kontrevoliucinės veiklos“ įrodymą. Dienoraštis rašytas paprastu pieštuku mažoje 5x7 cm dydžio languoto popieriaus užrašų knygelėje, joje – 14 lapelių, bet visų nespėta prirašyti.

Dienoraščio tekstas – daugiausia žodžių santrumpos, kuriomis buvęs prezidentas žymėjosi pavardes, vietas ir įvykius. A. Stulginskio byloje saugomas ir Kraslago vertėjo Kagano atliktas dienoraščio vertimas į rusų kalbą. Iki šiol manyta, kad A. Stulginskio dienoraščio originalas yra sunaikintas, todėl prezidento biografai naudojami šiuo verstiniu rusišku variantu. Pasak LGGRTC gen. direktoriaus prof. Ado Jakubausko, dienoraščio atradimas svarbus todėl, kad nuo šiol mokslininkai gali remtis originalu, o ne verstiniu dokumentu: „Tai yra faktinis įrodymas, ką ir kaip žymėjosi lageryje 56 metų buvęs Lietuvos prezidentas Aleksandras Stulginskis.“

1941 m. birželio pradžioje A. Stulginskis kartu su šešiolika aukštų Lietuvos pareigūnų (aštuonioliktasis suimtas buvo garvežio mašinistas) be teismo ištremtas į Krasnojarsko kraštą vadinamajame „A klasės“ vagonė. Vagono kategorija įvardyta ne pagal komfortą, o pagal jame keliavusių belaisvių rangą: buvęs trijų ministrų kabinetų teisingumo ministras Stasys Šilingas, buvęs susisiekimo ministras Jokūbas Stanišauskas, buvęs švietimo ministras Juozas Tonkūnas, pulkininkas Povilas Dundulis, Vyčio kryžiaus ordinų kavalierius Antanas Pošiūnas, diplomatas Jonas Aukštuolis ir kt.

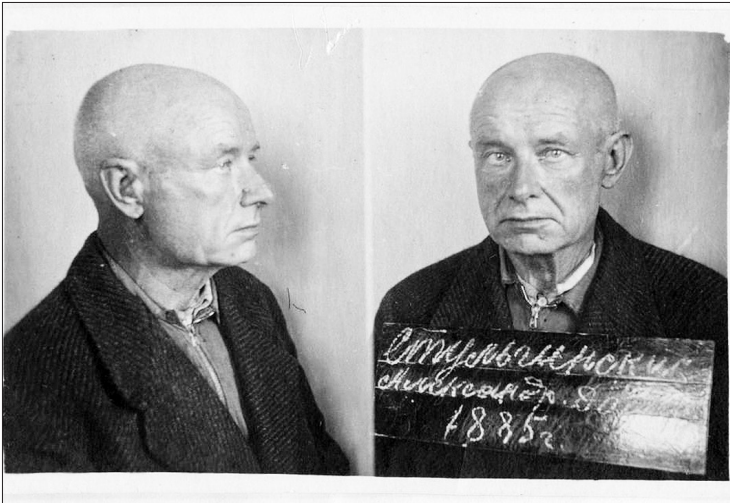
Dešimties NKVD tardytojų beveik metus kurptoje byloje minėti pareigūnai buvo apkaltinti antitarybine propaganda lageryje, siekiu

LYA ir LGGRTC archyvų nuotr.

sukurti nusikalstamą antitarybinę Lietuvos kalinių grupuotę ir kitais politiniais nusikaltimais pagal 58-ojo Rusijos TFSR baudžiamojo kodekso straipsnį.

Kraslago KGB operaty-

LYA ir LGGRTC archyvų nuotr.

vinis įgaliotinis Anciperovas rašo, kad „A. Stulginskis, būdamas areštuotas, užsiėmė kontrevoliucine veikla: buvo aktyvus kontrevoliucinės formuotės dalyvis, dalyvavo grupiniuose susibūrimuose, ragindamas lietuvius aktyviai kovoti prieš sovietų valdžią, kartu su S. Šilingu, J. Stanišausku, J. Tonkūnu ir kitais svarstė klausimą dėl lietuvių savišalpos komiteto sukūrimo, skleidė provokacinius gandus, rašė dienoraštį, kuriame fiksavo lagerio gyvenimą“.

Pasak dienoraštį suradusios LGGRTC tyrėjos D. Vilkelytės, būtų prasminga šią svarbią bylą išversti ir paskelbti internete – įskaitomu tekstu su ekspertų komentarais, nes ji ypatinga net ir pagal sovietinę jurisdikciją: „Dešimt metų nuteisti žmonės iš vieno lagerio pergabenami į kitą, bylos dokumentuose rašoma, jog pirmajame lageryje jie buvo... komandiruotėje. Tardymo lapuose pažymėta, kad vie-

„DIRVAI“ AUKOJO:

Anonimas,
Boston, MA.....200
B. Mikalauskas,
St. Petersburg, FL.....45
V. Ziedonis,
Mayfield Hts., OH.....45
V. Bucmiene,
Cleveland, OH.....10

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

nas prieš lietuvių nusiteikęs liudininkas yra beraštis, bet tai jam netrukdo patvirtinti, kad tardymo protokolai surašyti teisingai. Dokumentai sufalsifikuoti taip negrabi, kad net Kraslago prokuroras grąžina bylą tikslinti, o suimtieji nuteisiami tik po 11 metų – 1952 m. Visiems nuteistiesiems skirta po 25 m. laisvės atėmimo, nors daugiau kaip pusė jų – dešimt žmonių – tuo metu jau buvo mirę lageryje

nuo ligų ir bado.“ Byloje saugomas ir SSSR Valstybės saugumo ministro Viktoro Abakumovo paaiškinamasis raštas SSKP generaliniam sekretoriui Josifui Stalinui – taip buvo reaguota į A. Stulginskio skundą dėl dešimtmetį trukusio kalinimo be teismo.

Dienoraštis atspindi dvidešimtojo amžiaus vergu paversto žmogaus būtį: jį rašo buvęs valstybės vadovas, išsilavinęs, pasiturintis žmogus, iš kurio sovietų valdžia konfiskavo 173 ha ūkį Kretingos raj. Jokūbavo kaime: nuo drėgmės tinstančios rankos, paleisti viduriai, klidėjimas naktimis, pakilus temperatūra, nuolatinis badmiriavimas – 29 gramai kruopų arba perpuvę agurkai, po to dvi dienos visiškai bado.. Ir nerimas – kur paslėpti nelegaliai turimą termometrą? Atrodo, kad čia mums ruošiami kapai.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras

LIETUVIŲ RADIOJO PROGRAMA girdima antradieniais 9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.
Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM
Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpiką, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

PASKELBTA, KIEK SPORTININKŲ SUKČIAVO LONDONO OLIMPINĖSE ŽAIDYNĖSE

Rugpjūčio 12 d. praėjo lygiai aštuoneri metai nuo 2012 m. Londono olimpinių žaidynių uždarymo ceremonijos. Ši sukaktis kartu užbaigė visų žaidynėse dalyvavusių sportininkų dopingo mėginių patikrinimo procesą, kuris padėjo atskleisti sukčiavusių sportininkų pavardes.

Kaip skelbia tinklalapis insidethegames.biz, iš viso buvo iš naujo patikrinti net du trečdaliai kraujo ir šlapimo mėginių iš žaidynių metu paimtų 5000-ių.

Pasaulinė antidopingo agentūra WADA, naudodama pažangias technologijas, išaiškino ir dešimtis naujų atletų sukčiavimo atvejų, kurie nebuvo užfiksuoti žaidynių metu.

P a s a k l e i d i n i o „Olympedia“ redaktoriaus Billo Mallono, iš viso už draudžiamų medžiagų vartojimą 2012 m. Londono olimpinių žaidynių metu nubausti ar diskvalifikuoti 139 sportininkai. Iš jų net 65 įkliuvo į antidopingo agentūros akiratį po atliktų papildomų tyrimų.

Tarp jau gerokai po žaidynių įkliuvusių sportininkų

yra ir lietuvis – **Jevgenijaus Šuklino** pavardė. Kanojininkas Londone tapo olimpiniu vicečempionu, tačiau dopingo dėmė jį atsivijo 2019-aisiais, kai Tarptautinė tyrimų agentūra (TTA) kreipėsi į Lietuvos tautinį olimpinį komitetą (LTOK).

J. Šuklinas buvo vienas iš 39 medalininkų, kuris Londono olimpinių žaidynių metu vartojo draudžiamas medžiagas ir dėl to prarado apdovanojimą.

Iš viso žaidynių metu paimtų kraujo ir šlapimo mėginių patikrinimo procedūra nustatė, kad sukčiavo net 13 olimpinių čempionų, netekusių šio titulo.

Masinis mėginių patikrinimas lėmė ir 2018 m. Austrai Skujytei po šešerių metų pertraukos įteiktą bronzos medalį. Septinkovinė Londono užėmė penktąją vietą. Greitai dėl dopingo vartojimo buvo diskvalifikuota ketvirtąją vietą užėmusi ukrainietė, o po kelerių metų buvo anuluota ir bronzą iškovojošios rusės rezultatas.

WADA prezidentas

Witoldas Banka džiaugėsi, kad tokia sudėtinga mėginių patikrinimo programa davė rezultatų.

„Iš naujo atlikta mėginių, paimtų Londono olimpinių žaidynių metu, analizė davė efektingų rezultatų. Tai reiškia, kad teisingumas gali būti įvykdytas, net ir praėjus ne vieneriems metams. Džiaugiamės, kad prie to prisideda ir patobulėję tyrimų metodai.

Atletai, iš kurių neteisėtai buvo atimta galimybė iškovoti apdovanojimus, susigrąžina šlovės ir pripažinimo akimirkas. Tai kartu pasiunčia aiškią žinutę – mes nesustosime ieškodami teisybės. Visada ieškosime sukčiaujančių atletų ir užstosime tuos, kurie varžosi švariai“, – aiškino WADA vadovas.

Šalys, kurių atletų, dalyvavusių 2012 m. žaidynėse, buvo diskvalifikuota daugiausiai:

- 1. Rusija (46 sportininkai)
- 2. Ukraina (17)
- 3. Baltarusija (15)
- 4. Turkija (14)
- 5. Kazachstanas (6)
- 6. Moldova (4)

Lietuvos antidopingo agentūroje. D. Umbrasas / LRT nuotr.

7. Uzbekistanas (4)	čiausių atletų žaidynėse Londone:
8. Armėnija (3)	1. Lengvoji atletika (91 sportininkas)
9. Azerbaidžianas (3)	2. Sunkioji atletika (34)
10. Albanija (2)	3. Dviračių sportas (4)
---	4. Imtynės (4)
Lietuva (1)	5. Kanojų irklavimas (1)
Latvija (1)	LRT
Sporto šakos, kuriose užfiksuota daugiausiai suk-	

DĖL DOPINGO LAIKYMO DISKVALIFIKUOTI DU LIETUVOS DVIRAČIŲ SPORTO TRENERIAI

Lietuvos antidopingo agentūra rugpjūčio 13 d., ketvirtadienį pranešė, kad dėl antidopingo taisyklių pažeidimų yra diskvalifikuoti du Lietuvos dviračių sporto treneriai Antanas Jakimavičius ir Solveiga Baleišytė.

Abu treneriai nubausti už to paties punkto pažeidimą – turėjo draudžiamąsias medžiagas.

Skiriasi jiems pritaikytos sankcijos. A. Jakimavičius diskvalifikuotas ketveriems metams, o S. Baleišytė – dvejiems.

Antanas Jakimavičius. Sportas.info nuotr.

Abu dviračių sporto specialistai suspenduoti buvo nuo sausio 15 dienos. sportas.info

NERAMUMŲ KREČIAMAI BALTARUSIJAI – GRĖSMĖ PRARASTI SVARBŲ KITŲ METŲ RENGINĮ

Baltarusijoje po prezidento rinkimų prasidėjusios represijos prieš protestuojančius piliečius gali atsilipti ir šios šalies sportui.

Tarptautinės ledo ritulio federacijos viceprezidentas suomis Kalervo Kumola pareiškė, kad jo atstovaujama organizacija svarstys, ar neramumų krečiamejoje šalyje gali vykti kitų metų pasaulio čempionatas, kurį Baltarusija turi rengti kartu su Latvija.

Suomis teigia, jog baltarusiai siūlo nepainioti sporto su politika, tačiau jis į tokį pasiūlymą žvelgia atsargiai.

Apie tai, kad esant dabartinei situacijai nemato galimybės rengti čempionato kartu su Baltarusija, vakar pareiškė

Aliaksandras Lukašenka. AP

Latvijos premjeras Krišjanis Karinis.

Pasak jo, jis jau kreipėsi į Tarptautinę ledo ritulio federaciją su prašymu rasti sprendimą, kaip elgtis tokioje situacijoje, mat nuogąstaujama ne tik dėl politinės, bet ir dėl epidemiologinės situacijos Baltarusijoje.

Pasaulio ledo ritulio čempionatas Baltarusijoje vyktų antrą kartą – pirmą kartą sti-

priausios planetos komandos Minske varžėsi 2014-ais metais. Latvija taip pat jau turi čempionato organizavimo patirties – Rygoje jis vyko 2006-aisiais. LRT

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Stephen Waite

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuootojai

936 East 185th Street, Cleveland, OH 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, OH 44095
Telefonas (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
Teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Now serving Lithuanians, including former Taupa Members!

Latvian Cleveland Credit Union

1385 Andrews Avenue
Lakewood, Ohio 44107
216-228-1996 or 800-577-1996
latvian@ameritech.net

Hours: Mon, Wed, Fri 9:00AM-3PM
Tue 9:00AM-5:30PM
Sun 9:30-10:30AM, 1st and 3rd Sundays each month, except Federal Reserve holiday weekends

View our Website and Facebook page for a list of our services:
www.latvianclevelandcu.org
www.facebook.com/latvianclevelandcu

Savings - 0.75% APY*

IRA - 1.00% APY*

*APY - ANNUAL PERCENTAGE YIELD

MOBILE BANKING | INTERNATIONAL WIRES
CREDIT/DEBIT CARDS | SAVINGS | CHECKING

310.828.7095 | info@clcu.org
 www.clcu.org